Täysistunto

Tiistai 10.5.2016 klo 14.00—15.59

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.59.

Puhetta johti toinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—15.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 4.5.2016 antanut hallituksen esitykset HE 72-74/2016 vp, jotka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2015 (K 8/2016 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta

Hallituksen esitys HE 72/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.01 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää säädettäväksi lain kansainvälistä apua annettaessa ja pyydettäessä noudatettavasta ylimpien valtioelinten päätöksentekomenettelystä.

Pariisin dramaattiset iskut viime vuoden marraskuussa korostivat tämän lakivalmistelun ajankohtaisuutta. On tärkeää, että Suomessa ei ole lainsäädännöllisiä esteitä osallistua kahdenvälisen avun antamiseen tai vastaanottamiseen.

Laissa on kyse siitä, että Suomeen saadaan selkeät päätöksentekomenettelyt, jotta Suomi voi tarvittaessa ja niin päättäessään antaa ja pyytää kansainvälistä apua. Lain myötä Suomen valmius osallistua kansainväliseen yhteistyöhön kriisitilanteissa vahvistuu. Laki mahdollistaa kansallisen päätöksenteon avun antamisessa ja vastaanottamisessa EU:n puitteissa ja laajemmin kansainvälisessä yhteistyössä. Laissa mahdollistettaisiin EU:n keskinäisen avunannon lausekkeen sekä yhteisvastuulausekkeen toimeenpano. Kyse on myös pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisesta.

Euroopan unionin Lissabonin sopimuksen lausekkeet keskinäisestä avunannosta ja yhteisvastuusta ovat ilmaus jäsenmaiden keskinäisestä solidaarisuudesta. Ne vahvistavat avun antamisen ja pyytämisen mahdollisuuksia erilaisissa kriisitilanteissa. Suomi ei tunnetusti ole Naton turvatakuiden piirissä eikä ole niitä toteuttamassa, mutta EU:n keskinäisen avunannon piirissä me olemme. Sotilaallisen hyökkäyksen kohteena olevalla EU-maalla on oikeus vedota Lissabonin avunantolausekkeeseen ja odottaa sen mukaisesti apua toisilta jäsenmailta. Suomi antoi osaltaan apua Ranskalle terroristihyökkäysten johdosta. Olemme valmiita osaltamme antamaan apua, kun sitä pyydetään. Vastaavasti Suomi odottaa saavansa apua, jos sitä tarvitaan. Lissabonin velvoitteet vahvistavat Euroopan unionia turvallisuusyhteisönä.

Kansainvälinen järjestys ja sitä koskevat yhteisesti hyväksytyt periaatteet ovat viimeisten vuosien aikana olleet kovan paineen alla. Venäjän toimet Krimillä ja Ukrainassa johtivat Euroopan turvallisuustilanteessa suureen muutokseen, joka on edelleen käynnissä. Suomen on arvioitava näitä muutoksia ja vaikutusta kansalliseen turvallisuuteemme ja kansainväliseen yhteistyöhön. Tarkastelemme tätä muutosta osana läntistä yhteisöä. Suomi myös tiivistää yhteistyötä Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa. Suomen Natokumppanuuden turvallisuuspoliittinen merkitys on kasvanut.

Turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön arviointia tehdään valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon valmistelun yhteydessä, joka annetaan eduskunnalle vielä ennen kesätaukoa.

Nyt esillä olevan lakiehdotuksen valmistelussa on huomioitu, että avunanto- ja vastaanottotilanteet voivat olla hyvinkin erilaisia. On tärkeää, että kansalliset päätöksentekomenettelyt ovat sellaisia, että päätöksiä kyetään tekemään muuttuvissa tilanteissa ja tarvittaessa nopeastikin.

Arvoisa rouva puhemies! Lakia sovellettaisiin merkittävästä kansainvälisestä avusta päätettäessä. Lailla luotaisiin Suomeen keskitetty yhdenmukainen päätöksentekomenettely kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä varten. Lailla ei ole tarkoitus hidastaa avunantoa varten jo olemassa olevien mekanismien toimintaa. Lain soveltamisalaan eivät kuuluisi ministeriö- tai viranomaistasoiset kansainvälistä apua koskevat päätökset eikä kriisinhallintaan osallistumista koskeva päätöksenteko. Apua voisi pyytää toinen valtio, Euroopan unioni tai kansainvälinen järjestö. Näille apua voitaisiin myös antaa.

On selvää, että avunantotilanteessa Suomi huomioi kansainvälisen oikeuden säännöt ja velvoitteet. Apua annettaessa ja pyydettäessä on otettava huomioon YK:n peruskirjan päämäärät ja periaatteet ja muut Suomea velvoittavat kansainvälisen oikeuden säännöt.

Lakiehdotuksen mukaan päätöksen avusta tekisi valtioneuvoston yleisistunto tai tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta perustuslaissa säädetyn toimival-

lanjaon mukaisesti. Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston välinen toimivallanjako on kirjattu esitysluonnokseen toistamalla perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Tällä lailla ei toimivaltajakoihin ole tarkoitus puuttua.

Eduskunnan rooli avunantotilanteissa on tietenkin ollut yhtenä keskeisenä kysymyksenä lakiehdotusta valmisteltaessa. Eduskunta kytkettäisiin päätöksentekomenettelyyn, jos avun antaminen tai pyytäminen sisältäisi sotilaallisten voimakeinojen käyttöä. Tämä tapahtuisi kuulemalla eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa. Jos päätös koskee erityisen vaativaa tilannetta, valtioneuvoston olisi kuultava koko eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteko.

Laki sisältäisi säännökset myös kiireellisyysmenettelystä sellaisia tilanteita varten, joissa päätöstä ei ole mahdollista tehdä riittävän nopeasti erittäin kiireellisessä ja vakavassa tilanteessa. Päätöksen tekisi tällöin asianomainen ministeriö.

Arvoisa puhemies! Kiireellisyysmenettely koskisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Pohjoismaiden välistä yhteistyötä. Kiireellisyysmenettelyssä ei voitaisi pääsääntöisesti päättää sotilaallisia voimakeinoja sisältävästä avusta. Apu voisi kuitenkin sisältää sotilaallisten voimakeinojen käyttöä sellaisessa hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa se olisi välttämätöntä suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tällöin päätöksen tekisi tasavallan presidentti Puolustusvoimain komentajan esittelystä siten, että puolustusministerin tulee olla läsnä ja lausua käsityksensä asiasta. Myös pääministeri voi olla läsnä ja lausua käsityksensä asiasta.

Tämä laki on toki vain osa kokonaisuutta. Sisäministeriön ja puolustusministeriön valmistelemat muutokset toimialakohtaiseen lainsäädäntöönsä mahdollistavat avun antamisen ja pyytämisen käytännössä. Pakettia tuleekin tarkastella kokonaisuutena. Nämä esitykset on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi kuluvan kevätistuntokauden aikana.

Arvoisa puhemies! Tätä lainsäädäntöhanketta on valmisteltu jo usean vuoden ajan. Tämä kertoo siitä, että asia on tärkeä ja että valmistelu on ollut perusteellista. Päätöksentekomenettelyt on hyvä saada kuntoon niin, että Suomella on lainsäädännön puolesta valmiudet antaa apua ja ottaa apua vastaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan muutama debattipuheenvuoro.

14.11 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovasti yhdyn ulkoministerin täällä esittämiin linjauksiin, mutta kun hän puhuu myös erittäin kiireellisistä, poikkeuksellisen vakavista asioista, jotka saattavat tätä päätöksentekojärjestelmää koskea, niin silloin saattaa tulla pöydälle myös sen luonteisia asioita, päätettäväksi ja linjattavaksi, joissa samaan aikaan on kysymys sisäministeriön, puolustusministeriön ja ulkoministeriön toimialaan kuuluvista asioista. On erittäin tärkeää ensinnäkin se, että tuolloin ei yhden puolueen varassa päätöksiä tehdä, valtioneuvostoakaan ajatellen, mutta myös se, että se ei jää yhden ministerin varaan, mitä päätöksiä tehdään. Ulkoministeri Soini viittasi tässä, että asianomainen ministeri päättää. Vetoan voimakkaasti näiden kolmen ministeriön päätöksenteon keskinäiseen synkronointiin ja siihen, että asiaa tarkasteltaisiin mahdollisimman usein myös siitä näkökulmasta, mikä ulko- ja turvallisuuspolitiikan ensisijaisen johtajan eli tasavallan presidentin toimivaltaan kuuluu.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Jatketaan muutama debattipuheenvuoro.

14.12 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn ensin edustaja Kanervan puntarointiin, problematisointiin päätöksenteossa koskien avun antamista, ja avun vastaanottamisestahan on tuttu päätöksentekokaava, tavallaan kolme lukkoa. Kaikkein vaativimmissa tilanteissahan on koeteltu kaava kriisinhallintaoperaatioihin osallistumisen osalta, olemme sitä käyttäneet jo monta vuotta, ja se on toiminut erittäin hyvin, kolme kansanvaltaista lukkoa perätysten.

On tärkeää, että myös uusissa tilanteissa, jos tai kun sellaisiin joudutaan, eduskunta pidetään aina erittäin hyvin ajan tasalla, mieluummin etunojassa kuin tapahtuneitten tosiasioitten iskiessä päälle, mieluiten etunoja suhteessa eduskunnan informoimiseen ja sen kannan kysymiseen. Merkittävä muutoshan tämä tulee olemaan monestakin syystä, ja sehän näkyy sitten myöhemmin annettavassa laissa, muun muassa siinä, kun korjataan, rukataan vähän puolustusvoimalakia, jossa Puolustusvoimien tehtäväksi lisätään vielä neljäskin tehtävä, joka on uusi ja erittäin vaativa, paljon harkintaa vaativa tehtävä.

14.13 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuen myös edustaja Kanervan näkemystä siitä, että tämäntyyppisten tehtävien ja päätöksenteon osalta pitää varmistaa mahdollisimman laaja parlamentaarinen kate. En ota kantaa nykyisen hallituksen kokoonpanoon, mutta tilanne, jossa samalla puolueella on keskeiset ministerit ulkopolitiikan ja puolustuspolitiikan saralla, ei ole parlamentarismin näkökulmasta katsottuna kaikkein toivottavin tila.

Nostan esiin toisenkin asian, ja se on tilanne, mikäli joudutaan sotilaallisen voimankäytön puolelle kriisien osalta. Tilanne, joka voi syntyä, voi johtaa siihen tilanteeseen, että suomalaisia miehiä ja naisia lähetetään sotatoimiin ulkomaille. Se, että nämä henkilöt lähetetään käskyllä tehtävään ilman omaa vapaaehtoista suostumusta, on mielestäni väärä lähestymiskulma. Pikemminkin pitäisi hakea meidän suorituskykymme kannalta niitä tulevaisuuden ratkaisuja menneestä eli vapaaehtoisuudesta, (Puhemies koputtaa) samalle pohjalle, johonka (Puhemies: Aika!) meidän kansainvälinen kriisinhallinta on perustunut vuosikymmeniä.

14.15 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tullut selväksi, että tämäntapaista lainsäädäntöä tarvitaan, mutta yhtä selvää pitää olla, että tämmöistä lainsäädäntöä käytännössä käytetään vain äärimmäisen harvoissa tilanteissa. Kynnyksen ja harkinnan pitää olla hyvin korkea ennen kuin liikkeelle lähdetään. Tämä päätöksentekomenettely, mikä tässä on esitetty, vaikuttaa aivan järkevältä ja loogiselta, ja näissä normaalitilanteissa eduskunta pääsee aina käsittelemään asianmukaisella tavalla, joko ulkoasiainvaliokunnassa tai sitten täysistunnossa tehtävän haasteellisuuden mukaan.

Pieni ongelma sisältyy tähän kiireellisyysmenettelyyn. Näyttää siltä, että siinä voi olla tilanteita, joissa parlamentaarinen harkinta jää aika ohueksi, ja on toivottavaa, että valiokuntakäsittelyssä vielä mietitään, onko siihen löydettävissä lääkkeitä. Voi olla, että ei ole, mutta joka tapauksessa tämä asia on syytä pohtia, koska pidän kyllä itse tätä parlamentaarista selkänojaa hyvin tärkeänä näissä operaatioissa.

14.16 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten ministeri Soini täällä hyvin totesi, nyt on kysymyksessä erittäin tärkeä lainsäädäntö. Tämähän poistaa sen puutteen, joka meillä on ollut tässä kansainvälisessä turvallisuuspoliittisessa yhteistyössä. Lissabonin sopimusta emme ole voineet soveltaa loppuun asti tietyissä ti-

lanteissa, jos sellaisia syntyy. Nyt tämä mahdollistaa sen, että me voimme olla täysimääräisesti mukana muiden eurooppalaisten valtioitten kanssa Lissabonin sopimuksen toteuttamisessa. Tämä on hyvin selkeä laki, eikä tietenkään tästä saa seurata sellaista — eikä tietenkään seuraakaan — että Suomi intomielisesti osallistuisi erilaisiin hankkeisiin, vaan kyse on äärettömän harvinaisista tilanteista, joissa on todellista eurooppalaista kriisiä, jossa tarvitaan yhteisvastuullisuutta.

14.17 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan informointi on aina erityisen tärkeää, ja siitähän on saatu kyllä muistutuksia tämänkin vuoden puolella, että kaikki ei ole mennyt ihan kohdilleen. Lainsäädännön selkeys on aina tavoiteltava asia, se on päivänselvä asia. Mutta sen selkeyden varjolla ei saa ajaa sitä, että Suomi luopuu edes osin omasta liikkumatilastaan — etenkään silloin, kun on kyse ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja puolustuspolitiikasta — kun Lissabonin sopimuksessa kuitenkin hyväksyttiin tiettyjen maiden kohdalla se, että on olemassa tiettyjä kansallisia erityispiirteitä, eikä varsinkaan Suomessa niitä erityispiirteitä saa ohittaa tai unohtaa.

Mutta mielenkiinnolla panin merkille ulkoministerin tuoreen puheen. Kun tässäkin puhutaan eurooppalaisesta turvallisuudesta, niin aika yksioikoisesti allekirjoititte presidentti Obaman kannan yhtenäisestä ja vahvasta Euroopan unionista. Voisitteko selventää entisenä vahvana EU-kriitikkona, mitä tämä tarkoittaa?

14.18 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kanerva nosti esiin nämä mahdolliset poikkeuksellisista ja kiireellisistä tilanteista nousevat päätökset ja niissä yhteistyön tarpeen ulkoministerin, puolustusministerin ja sisäministerin kesken. Todellakin, jos ajatellaan näitä viimeaikaisia kriisejä, uhkatilanteita ja terrorismia, kyllähän niissä sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden raja on hämärtynyt ja tätä yhteistyötä todellakin tarvitaan.

Tässä päätöksentekomenettelyssä hallituksen osalta ihan keskeinen elin on tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta. Yksi rakenteellinen ongelma on se, että sisäministerillä ei ole pysyvää mandaattia ja pysyvää tuolia tuolla UTVAn päätöksenteossa. Viime vaalikaudella puolueiden puheenjohtajilla oli mahdollisuus tähän pysyvään paikkaan siellä, mutta tällä vaalikaudella ei sitä sisäministerillämme ole. (Puhemies koputtaa) Tässä suhteessa mielestäni kyllä tarvittaisiin muutosta.

14.19 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On korkea aika saattaa nykyinen lainsäädäntömme ajan tasalle myös tässä asiassa. Nykyisen lainsäädännön puutteet ovat nousseet esiin useissa eri tilanteissa, joten hallituksen esitys tulee todella tarpeeseen ja on erittäin merkittävä. Mikäli sotilaallista apua haluaa saada, tulee sitä myös kyetä antamaan muille. Tämä on täysin itsestään selvää.

Kuten ministeri Soini aiemmin sanoi, tämä esitys on vasta osa kokonaisuutta. Kysyisinkin, kun molemmat ministerit, puolustusministeri ja ulkoministeri, ovat paikalla: millä aikataululla esitystä Puolustusvoimia koskevan lain muuttamisesta voidaan odottaa tänne eduskuntaan hallituksen esityksenä?

14.20 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai parlamentaarinen kate pitää olla ja siitä, että näissä mahdollisissa kriisitilanteissa eduskunta

on informoitu ja mandaatti täältä löytyy, on pidettävä huoli. Tämä lainsäädäntö ja tämä lakiesitys sen ottavat kyllä huomioon.

Mutta kahteen asiaan kiinnittäisin huomiota nimenomaan tähän Puolustusvoimista annettavaan lakiin ja sen tulevaisuuteen liittyen — siihen, kun meillä sotilaita sitten jatkossa tullaan tarvitsemaan myös maan rajojen ulkopuolella ja tämä lakiesityskin tulee sen mahdollistamaan tai sitä edellyttämään. Haluaisin kysyä puolustusministeriltä sitä, mitkä ovat ne Suomen vahvuudet. Meillä ei varmastikaan kannata piikin olla niin sanotusti auki, että me voimme osallistua kaikkiin mahdollisiin tehtäviin. Mitkä ovat ne Suomen vahvuudet, mihin me voimme osallistua ja sen oman panoksemme antaa tähän EU:n yhteiseen puolustukseen?

14.21 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jotenkin tuntuu, että nyt on meneillään aika paljon, kun battlegroup oli täällä keskustelussa viime viikolla ja asevelvollisuuslaki on meneillään tuolla puolustusvaliokunnassa ja valiokunta on myöskin toivonut, että tästä avunantovelvoitteesta keskusteltaisiin laajasti. Se on tietenkin tältä osuudelta hyvä käydä tänään.

Euroopan unioni on meille hyvä turva, ja sen takia tuetaan tätä lähtöajatusta, että avunantovelvoite myöskin konkretisoidaan Suomen lainsäädäntöön. Mutta kyllä meillä on hyvä kokemus kriisinhallintalainsäädännöstä ja vuosikymmenten, ymmärtääkseni 60 vuoden, historiasta sillä puolella niin, että kaikki sinne lähtevät ovat olleet vapaaehtoisesti sinne menijöitä. Kun Suomen puolustusvoimat on tähän mennessä pohjautunut siihen, että suomalaiset sotilaat puolustavat Suomen rajoja — siihen on käsky — niin voiko olla nyt niin, että suomalaiset sotilaat käskytetään puolustamaan vaikkapa Turkin rajaa tai Ranskan rajaa, Portugalia, Englantia, Irlantia, mitä tahansa? Tätä en haluaisi.

14.22 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeätä, että selvennetään tätä avunantovelvoitetta ja sitä, miten se käytännössä toimii. Mutta samaan aikaan pitää tehdä hyvin selväksi se, että millään lainsäädännöllä Suomi ei automaattisesti tule siihen tilanteeseen. Ilman omaa päätöstä, omaa harkintaa siitä, mitä se apu on, jota annetaan, sitä ei automaattisesti voida meiltä odottaa. Suomi on sotilaallisesti liittoutumaton maa, ja meillä pitää olla täysi harkintamahdollisuus tulevaisuudessakin siinä, miten toimitaan.

Toinen tietysti oleellinen seikka on se, että tämän pitää perustua vapaaehtoisuuteen myös niiden osalta, jotka lähtevät mahdollisiin operaatioihin, ei niin, että suomalaisia naisia tai miehiä pakolla laitetaan operaatioihin.

Viimeisenä huomiona se, että kun moni puolue, eräs nykyinen hallituspuoluekin, on kovasti puhunut liittovaltiokehitystä vastaan, niin mikä sen enempää on liittovaltiokehitystä kuin se, jos yritetään alkaa luomaan yhteisiä asevoimia Euroopan unionille.

14.23 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tämä lakiesitys on nyt tulossa meille, kun on selvä juttu, että meillä on ongelmia siinä, miten me voimme ottaa vastaan ja saada kansainvälistä apua. Me tiedämme, että YK on myös suunnittelemassa muutoksia ja kriteereitä siihen, miten samalla tavalla voidaan mahdollisesti velvoittaa valtioita pyytämään apua, jos ne eivät itse selviä esimerkiksi suuronnettomuudesta, joten siinäkin mielessä tämä lainsäädäntö on tärkeä ja totta kai myös tästä EU-näkökulmasta.

Tässä on hyvin jo kiinnitetty huomiota tähän päätöksentekojärjestelmään, mutta sitten tärkeätä on myös huomioida todellakin tämä henkilöstön asema varsinkin sen väen kohdalla, joka nyt jo on työsuhteessa Puolustusvoimiin, ja se, voidaanko heidät takautuvasti velvoittaa lähtemään. Toki sitten uudelle henkilökunnalle, jos jo silloin rekrytointivaiheessa tietää tämmöisen velvollisuuden olevan, se on selvä juttu, mutta varmasti tähän olemassa olevan henkilöstön asemaan täytyy kiinnittää huomiota.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Muutama puheenvuoro vielä, ja sen jälkeen sitten ministeri.

14.24 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kanervan puheenvuoroon päätöksenteosta on helppo yhtyä. Lissabonin sopimus on kuitenkin maita suoraan velvoittava, ja kun 11. kesäkuuta 2008 eduskunta hyväksyi Lissabonin sopimuksen, niin nyt vasta olemme päivittämässä meidän kansallista lainsäädäntöämme niin, että voimme vastata siihen, mitä olemme tuossa sopimuksessa luvanneet, ja toisaalta siihen, mitä meille on luvattu.

Puolustusministeriltä kysyisin tästä sotilaille mahdollisesti syntyvästä velvoitteesta ja siitä, onko mahdollista löytää ratkaisua, jossa voitaisiin edetä vapaaehtoisuuden kautta. Sotilasliittoon kuulumattomalle maalle nämä Lissabonin sopimuksen 42.7- ja 222-lausekkeet ja niiden mahdollisimman lavea tulkinta ovat minun mielestäni etu, ja sitä meidän pitää EU:ssa yhdessä ajaa.

14.25 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rauhanturvaoperaatioissa on suomalaisia ollut paljon ja tulee tulevaisuudessakin olemaan. Operaatiot ovat erilaisia, ja mandaatitkin tulevat muuttumaan, mutta yhtäläistä on se, että näihin operaatioihin aina liittyy riski ja on liittynyt riski. Näissä on tullut loukkaantumisia ja jopa hengen menetyksiä, ja nämä kuntoutusoperaatiot ovat olleet hieman epäselvät. Onko tähän asiaan tulossa selvyyttä nyt tässä, kun tämä toimintamuoto hieman laajenee?

14.26 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja mielestäni edustajat Kanerva ja Kari tekivät hyvän poliittisen analyysin siitä, kuinka päätöksenteon pitää mennä. Pitää olla harkintaa, mutta haluan kyllä toistaa sen, mitä edustajat Arhinmäki ja Mustajärvi toivat esille, että meillä pitää olla se oma harkinta siitä, ja erityisesti tämän pitää painottua siihen vapaaehtoisuuden mahdollisuuteen, mikä tarkoittaa sitä, että kukaan, joka maanpuolustukseen asevelvollisena lähtee, ei sitoudu tähän käytyään niin sanotusti armeijan, vaan jokaisella pitää olla mahdollisuus vaikuttaa siihen, onko hän käytettävissä tällaisiin joukkoihin. Mutta toki tärkeää on se, ettemme tee nopean toiminnan joukoista maailman hitainta toimintajoukkoa siksi, että meillä päätöksentekoprosessi on niin pitkällinen, että kriisi on jo ohi, kun meillä on tehty täällä päätös.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kolme vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen molempien ministereitten kommentit. Nämä kolme henkilöä ovat edustajat Hoskonen, Tuppurainen ja Meri.

14.27 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä kansainvälisen avun pyyntöä ja antamista koskeva lainsäädäntö saadaan vihdoin ajan tasalle. Euroopan unionin jäsenenä olemme mukana näissä hommissa, totta kai, kun olemme unionin jäseniä, ja niitä tilanteita, joissa apua tarvitaan, on varmasti tulevaisuudessa odotettavissa. Toivottavasti niitä nyt ei tule, mutta kaikkien on syytä varautua ja Suomen on oltava tietysti aktiivisena jäsenenä unionissa. Tätä varten lainsäädäntö pitää laittaa kuntoon, mutta on myös pidettävä huoli siitä — tästä esimerkiksi ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Antti Kaikkonen äsken käytti hyvän puheenvuoron — että demokraattisen katteen pitää olla kunnossa ja sitten on harkinta sen mukaan, miten vakavasta tilanteesta on kyse. Mutta on välttämätöntä, että lainsäädäntö on kunnossa, apua pyydetään ja annetaan, jos sitä tarvitaan, ja kolmanneksi, meillä pitää olla myös eduskunta mukana tässä päätöksenteossa niin, että saamme ajanmukaista tietoa ajan tasalla sen mukaan, mikä tilanne on, ja jos tilanne on oikein vakava, niin totta kai eduskunta osallistuu edustaja Kaikkosen esittämällä tavalla näihin tapahtumiin. Tärkeää on kuitenkin, että lainsäädäntö saadaan vihdoin kuntoon.

14.28 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä on kysymyksessä erittäin tärkeä asia Suomelle. Meille Euroopan unioni on erittäin merkittävä, itse asiassa meidän perustava turvallisuusratkaisu. Nyt on kysymys siitä, miten me omalta osaltamme toimimme siten, että vahvistamme EU:ta turvallisuusyhteisönä, miten me olemme vastuullinen jäsen ja miten me täytämme omat velvoitteemme Lissabonin sopimukseen liittyvien keskinäisen avunannon ja turvallisuuslausekkeiden täytäntöönpanossa.

Erinomaista on, että tämä esitys nyt eduskuntaan saadaan, ja erinomaista on myöskin kuulla vastuullisten ministereitten puhetta siitä, että Euroopan unionia pidetään Suomelle tärkeänä ja Euroopan unionin eheyttä ja yhtenäisyyttä halutaan vahvistaa. Siitä sopii ulkoministeri Soinia aivan erinomaisesti kiittää.

Me tuemme tätä viranomaisyhteistyötä, mutta kun on tilaisuus kysyä, niin kysyn nyt kuitenkin: miten hallitus aikoo edetä tämän sotilaallisen yhteistyön puitteissa?

14.29 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tuossa edustaja Arhinmäki otti puheeksi, että täällä on joku puolue, joka vastustaa Euroopan integraatiota, niin olettaisin, että hän tarkoittaa perussuomalaisia. Siksi rupesin miettimään asiaa ja olisinkin kysynyt puolueen puheenjohtajalta, ministeri Soinilta, ulkoministeriltä, siitä, miten te näette tämän tässä kontekstissa. Nimittäin minä ymmärtäisin, että tässä on itsemääräämisoikeus Suomella, liitymmekö me tähän, myös näihin toimenpiteisiin on Suomella määräämisoikeus. Ja mikäli ymmärrän oikein, niin puolueemme on puhunut enemmänkin näistä sosiaali- ja perheoikeuksista ja nimenomaan siitä, että suomalaiset saavat päättää suomalaisten asioista. Halusin nyt ottaa tämän keskusteluun, kun Arhinmäki ilmeisesti osoitti tämän perussuomalaisten puolueelle — keskustellaan nyt sitten vähän siitäkin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministereitten vastauksia. — Ministeri Soini, enintään 5 minuuttia, olkaa hyvä.

14.30 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tämä on erittäin hyvää ja tarpeellista keskustelua kaikkine niine vivahteineen, joita tähän tulee. Kiitoksia erityisesti edustaja Mustajärvelle, että on lukenut sen eilisen puheen

kokonaisuudessaan. Toivon sitä samaa uutteruutta kaikilta muiltakin (Paavo Arhinmäen välihuuto) kansanedustajilta. — Hyvä, edustaja Arhinmäki, se on erinomaista kehitystä.

Sitten aloitetaan edustaja Arhinmäen, edustaja Mustajärven, myös edustaja Meren ja muutaman muun kysymyksestä, kuka voi antaa apua Suomelle tämän lain nojalla ja miten sitä apua voidaan antaa. Suomi päättää itse, kenelle se apua antaa ja keneltä se pyytää apua. Siis Suomi päättää itse. Ei tätä kukaan päätä meidän puolestamme, ei Euroopan unioni eikä Venäjä eikä USA eikä mikään muu. Suomi päättää, jos niikseen haluaa, ja Suomi päättää pyytää, jos niikseen haluaa. Mitään pakkoa ei ole, mutta tämä on mahdollistava laki. Tästä on kysymys.

Ja jottei unohdu, niin edustaja Mustajärvelle: Barack Obama, USA:n presidentti, jos nyt vertaa nykyiseen keskusteluun USA:ssa, on mielestäni kyllä parhaasta päästä esittänyt näkemyksiä, mitä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan tulee. Tässä EU:ssa me nyt olemme. Uskoisin, että edustaja Mustajärvi ja minä äänestimme samalla tavalla silloin liittymisestä Euroopan unioniin, mutta nyt kun siellä kansan enemmistön äänestystuloksen perusteella ollaan, niin sitä vettä melotaan, mitä kanootin alla on, vaikka pikkuisen vihlaisisikin.

Edustaja Kanerva aloitti tämän debatin erittäin hyvällä puheenvuorolla, ja tämä on juuri sitä, mitä minä toivon, että ulkoasiainvaliokunnassa käytte läpi asiantuntijakuulemisessa. Samoin edustaja Kääriäinen ja varapuheenjohtaja Salolainen. Tämä on äärimmäisen tärkeää, eikä meillä voi olla menestystä tässä asiassa, jos me emme tätä saa laajasti eduskunnan, valiokuntien ja muiden ymmärtämäksi ja käsiteltäväksi ja myös siten, että jos tässä on jotain sellaista, mitä me voimme tarkentaa ja siihen löytyy perustelut, niin totta kai hyvä hallitus ottaa ne huomioon. Arvovaltakysymyksiä näin isoissa asioissa ei pidä olla, vaan yhteiskunnan ja Suomen edun pitää olla ratkaiseva.

Valitettavasti edellinen ulkoministeri Tuomioja lähti pois, mutta tätä suunnittelutyötä ja lainvalmistelutyötä on tehty todella pitkään myös hänen kaudellaan, ja tähän kyllä on suhtauduttu vakavasti. Enemmän meiltä on kyselty, missä se viipyy, vähän niin kuin edustaja Pelkonen sanoi, että vuodesta 2008 on odotettu, ja nyt sitten se tänne tuli. Tämä on vaikea asia. Tähän liittyy toimivalta-asioita, mutta haluan senkin sanoa selkeästi, että tasavallan presidentin ja valtioneuvoston välisiin toimivaltasuhteisiin näistä ei tule muutoksia. Me haluamme erityisen voimakkaasti seurata perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Se on äärimmäisen tärkeää, että nimenomaan täällä perustuslainmukaisuus ja valtasuhteet käsitellään perustuslakivaliokunnassa. Voisin olettaa, että kun tämä lähtee ulkoasiainvaliokuntaan, niin lausunnot tulevat ainakin puolustukselta, perustuslakivaliokunnalta ja keneltä päätetään pyytää. Tämä on äärimmäisen hyvä näin.

Aika juoksee. Minä uskon, että puolustusministeri Niinistö pystyy tätä vielä täydentämään, mutta toivon, että käydään juuri tätä keskustelua. Tämä on nyt sitä, mitä muuttuvassa maailmassa tarvitaan, ja kaiken tarkoitushan on tietenkin se, että hyvällä ulko- ja turvallisuuspolitiikalla ja kansainvälisellä yhteistyöllä me vältämme nämä tilanteet. Siihen me pyrimme. Mutta jos me emme vältä, niin sitten meillä on polku ja me aina itse päätämme.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Niinistö, enintään 5 minuuttia.

14.36 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Muun muassa edustajat Kari, Arhinmäki, Heinonen ja Myllykoski nostivat esille kysymyksen Puolustusvoimien henkilökunnan mahdollisesta tulevasta lakisääteisestä osallistumisvelvollisuudesta kansainvälisen sotilaallisen avun antamiseen. Tämä kysymys kuuluu puolustusministeriön

valmistelemaan lakiesitykseen, joka lähiviikkoina annetaan eduskunnalle, mutta voinen siitä toki jo jotain tässä vaiheessa sanoa.

Nimittäin valmistelun lähtökohta on se, että kansainvälisen avun tehtävät kuuluvat virkavelvollisuuden piiriin. Lähdemme siitä, että pyydettäessä tarjoamme parasta mahdollista apua. Ja tähän liittyy myös edustaja Savolan kysymys. Puolustusministerinä näen, että annamme kansainvälisen sotilaallisen avun tehtäviin niitä kansallisen puolustuksen kykyjä ja osaajia, joita meillä on olemassa omiinkin tarpeisiimme.

Ensisijaisesti tietenkin pyritään käyttämään halukkuuden ilmoittaneita ja kriisinhallintapooleihin kuuluvia henkilöitä, mutta ei kannata eikä pidä poissulkea sitä mahdollisuutta, että jossain tilanteessa, epäilemättä harvinaisessa sellaisessa, saatettaisiin joutua turvautumaan työnjohto-oikeuden käyttöön. Puolustushallinnon henkilöstöjärjestöt ovat edellyttäneet erillistä sitoumusmenettelyä ja erillisten henkilöstöpoolien muodostamista tähän tarkoitukseen. Erillinen sitoumusmenettely edellyttäisi merkittävää lisärahoitusta puolustusbudjettiin, ja erilliset henkilöstöpoolit olisivat poissa kansallisen puolustuksen tehtävistä. Mielestäni tähän meillä ei ole varaa.

Ja lopuksi vielä toteaisin, että asia on juuri niin kuin edustaja Pelkonen sanoi: jos haluamme apua, täytyy meillä olla valmius myös sitä antaa, ja meillä täytyy olla uskottava valmius. Siksi vastaus on kyllä, viime kädessä pakolla, mutta toivottavasti siihen ei tarvitse mennä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Käydään vielä vähän aikaa tätä debattia.

14.38 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten useissa puheenvuoroissa on käynyt nyt ilmi, tämä lainsäädäntö on erittäin tarpeellinen, ja kiitos siitä hallitukselle, että hoidatte nyt asian kuntoon.

Nostan kuitenkin entisenä ammattisotilaana nyt esille erään asian, jonka koen ongelmallisena: Esimerkiksi sotilasvalassa todetaan, että minä tahdon kaikkialla ja kaikissa tilanteissa rauhan ja sodan aikana puolustaa isänmaani koskemattomuutta, ja tässä ei sitouduta — ei myöskään kadettilupauksessa eikä myöskään virkavalassa — siihen, että puolustetaan Euroopan unionin tai jonkun muun maan koskemattomuutta. Näen tämän hivenen ongelmallisena ja toivoisin, että mietitään — nyt kun asiaa käsitellään ja kun jatkossa saadaan sieltä puolustusministeriöstä esitykset siitä, miten asia toteutetaan — onko meillä tarvetta muuttaa esimerkiksi valan kaavaa, virkavalan kaavaa, siten, että henkilöt tietävät sotilasvirkaan lähtiessään ja sinne sitoutuessaan, että he sitoutuvat myös mahdollisesti valtionjohdon päätöksellä muiden maiden puolustamiseen.

14.39 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä keskustelu todistaa siitä — mikä on ollut miltei opinkappale — että meillä on yksi ulkopolitiikka, ja myös tässä asiassa olemme suuren yksimielisyyden äärellä. On äärimmäisen tärkeää, että tällaisissa kysymyksissä on selkeä lainsäädäntö siitä huolimatta, että toivottavasti tätä lakia ei koskaan jouduta käyttämään. Tämä on mahdollistavaa lainsäädäntöä. Mahdollistava ei tarkoita sitä, että tämä olisi joitakin sotakiihkoilevia ramboja varten, mutta valitettavasti pahassa maailmassa kriisit ovat todellisuutta ja niihin on hyvä varautua. Tänäänkin perustuslakivaliokunnassa asevelvollisuuslain muuttamisen yhteydessä on ollut keskustelua näiden valtasuhteiden selkeydestä. On äärimmäisen tärkeää, että se on myös

tämän lain osalta selvästi todettu. (Puhemies: Aika!) Pitkä valmistelu kertoo, ettei tähän ole hetken mielijohteesta ryhdytty.

14.40 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jäsenyys Euroopan unionissa on Suomelle myös turvallisuuspoliittinen ratkaisu, ja nyt tämä keskustelu ja tämä lakiesitys täällä on selkeä askel eteenpäin EU:n turvallisuuspoliittisessa ulottuvuudessa. Ja kun ministeri Soini täällä totesi, että sitä vettä melotaan, joka kanootin alla kulkee, niin huomaa kyllä, että ministeri Soini on laittanut kanoottiin vauhtia, EU:n integraation syventämiseen tällä puolella, ja tästä ministeri Soini ja koko hallitus ansaitsee kiitoksensa. Vaikka selvästi olikin niin, että Ranskan isku vaikutti, että nyt vihdoin hallitus tuo tämän jo vuonna 2008 eduskunnan edellyttämän lainsäädännön eduskuntaan, niin tästä koko hallitus ja erityisesti ministeri Soini ansaitsee reilun ja rehdin tunnustuksen. On hyvä, että tästä on löydetty yksimielinen esitys. Heitäkin oli, jotka pitkään naureskelivat sille, onko näillä avunantolausekkeilla mitään merkitystä.

Mutta, arvoisa puhemies, kysyisin vielä, mitä mieltä ministeri Soini on siitä, pitäisikö sisäministerin olla ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan jäsen. Minusta pitäisi.

14.42 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tärkeä keskustelu käynnissä. Ajatellaan sitä, että olemme yhä riippuvaisempia toisistamme kansainvälisessä yhteisössä, ja myös turvallisuuspuoli tulee yhä vahvemmin mukaan. On totta kuitenkin se, että on pidettävä vahvasti kiinni siitä, että Suomi tekee itse päätökset jatkossakin siitä, minkälaista apua antaa. Tosin on kyllä saatava vielä jatkossa täsmennystä siihen, mitä ovat ne erityiset vahvuudet, ne erityiset tehtävät, joissa Suomen kannattaa olla ja Suomi pystyy todella antamaan konkreettista apua jatkossa erilaisissa tilanteissa. Näitä skenaarioita on syytä käydä pitemmällekin läpi, pohtia myös siitä näkökulmasta, kun ajatellaan upseereita, jotka kouluttautuvat meillä maata puolustamaan. Tuossa edustaja Kärnäkin viittasi nimenomaan siihen, mikä on sitten jatkossa — miten ministeri näkee — halukkuus hakeutua esimerkiksi Maanpuolustuskorkeakouluun, jos esimerkiksi ajatellaan, että tämmöinen velvollisuus syntyy. Ajattelisin kyllä, että pitäisi edelleen olla vapaaehtoista tämän sitoutumisen. Voisiko ajatella, että tämä sitoutuminen voisi tapahtua jo esimerkiksi koulutusvaiheessa, kun upseerit kouluttautuvat, vai mikä olisi menettelytapa?

14.43 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Niinistö avasi nyt vähän verhoa siitä, minkälaisella kulmalla ollaan tulossa tähän, että parasta halutaan. Haluaisin tavallaan nyt pikkuisen haastaa ministeriä siitä, onko vastentahtoinen henkilö, vaikka olisi kuinka hyvä työssään, kuitenkaan paras mahdollinen ratkaisu. Siinä mielessä pyydän kyllä, että harkitaan todella vakavasti, kuten tässä jo edellisessä puheenvuorossa tuli esille, että vapaaehtoisuuteen pohjautuva on kuitenkin se oman tahdon ilmaisu siitä, mitä halutaan. Pakolla emme ole koskaan saaneet hyvää aikaiseksi, enkä usko, että tässäkään ratkaisussa voitaisiin suomalaista miestä, naista, joka maanpuolustukseen osallistuu, pakottaa osallistumaan jonkun toisen maan tai EU:n alueella oleviin toimenpiteisiin, jos hän ei itse vakaumuksensa tai suomalaisuuden näkökulmasta sitä halua.

14.44 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, vuodesta 2008 asti on eduskunta odottanut, ja kiitokset tälle hallitukselle, että nyt eduskunta

saa sitä, mitä aikaisemmin tilasi. EU:n puolustusulottuvuus kehittyy, ja kehittyy nyt ihan oikeaan suuntaan, koska myös turvallisuusuhat kulkevat siihen suuntaan, että näihin uhkiin on syytä varautua.

Perustuslain 127 § määrittelee asevoimien käytön isänmaan puolustamiseen, ja onkin hyvä, että ministerit ovat erityisesti seuraamassa, ulkoministeri Soinin sanoin, perustuslakivaliokunnan käsittelyä siitä, mikä tehtävistä kuuluu virkatehtäviin ja mikä tehtävistä kuuluu vapaaehtoisesti suoritettavaksi.

Kannustan puolustusministeriä selvittämään vielä tätä erillistä henkilöstöpoolia tai muuta vastaavaa järjestelyä vapaaehtoisuuden saamiseksi ulkomaantehtäviin. Viittaan vasta nyt parhaillaan puolustusvaliokunnassa olevaan lakiesitykseen, jossa hallitus muutti esitystään komentajan oikeudesta kutsua kertausharjoituksiin 25 000 miestä. Näitä asioita voi ennakolta hieman kammata. Ja vuoden takaa löytyy toisesta kerroksesta aloite, jonka tein siitä, että TP-UTVAn pysyväksi jäseneksi otettaisiin sisäministeri.

14.45 **Tiina Elovaara ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on hieno edistysaskel lainsäädännössämme. Jäin kuitenkin vielä pohtimaan tuota poikkihallinnollista näkökulmaa, sillä muuttuvassa maailmassa myös uhat monimutkaistuvat. Kysyisinkin ministereiltä: miten arvioisitte lainsäädäntömme tilaa siltä osin, että kansainvälisen avun pyyntö koskee esimerkiksi ympäristö- tai terveyskatastrofeja, eli onko lainsäädäntömme riittävällä tasolla, mitä tulee ministeriöt ylittäviin kriiseihin?

14.46 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että ainakin ministereillä tuntuu olevan sama kanta kuin presidentillä — ja uskon, että valtaosalla kansanedustajista — eli jos puhutaan vaikka Suomesta, niin pitää olla täysi oikeus päättää siitä, kuka antaa, mitä antaa, kuka vastaanottaa ja mitä vastaanottaa, silloin kun tulee konkreettinen tilanne eteen.

Mutta kun viittasin tuohon Obaman Ison-Britannian vierailuun, niin sillähän on myös ulko- ja turvallisuus- ja jopa puolustuspoliittinen ulottuvuus. Minusta on aika raju liikku se, että maailman mahtavimman valtion päämies tulee opastamaan Euroopan unionin maahan, mitä mieltä heidän pitää olla. Ja kannattaa muistaa, että nythän valmistellaan taisteluosastoa, jossa vetovastuussa, johtovastuussa, on nimenomaan Iso-Britannia. Ja vaikka se Ison-Britannian päätös EU-jäsenyydestä olisi kielteinen, niin eihän tämä operaatio peruunnu, mutta jatkossa sillä on myöskin puolustuspoliittisia vaikutuksia. Silloin pitää miettiä sitä — eikä ainakaan saa sulkea siltä silmiään — mitkä ovat Yhdysvaltain, Naton ja EU:n keskinäiset suhteet ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa.

14.47 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini, te korostitte sitä, että Suomi tekee aina itse päätöksen avun antamisesta ja avun vastaanottamisesta, ja näin tulee toki ollakin, ja myös tässä lain 2 §:ssähän tämä selkeästi sanotaan. Mutta tämä Euroopan unionin keskinäisen avunannon lauseke on kuitenkin kaikkia jäsenmaita velvoittava. Siinä mielessä tämä tekee kyllä hiukan jännitteisen tilanteen, jos ajatellaan näitä käytännön tilanteita, ja herättää sen kysymyksen, voisiko sitten jäsenvaltio tehdä myös kielteisen päätöksen, ettei osallistukaan siihen avun antamiseen, johon sitä velvoitetaan, kun jäsenmaalla on kuitenkin itse oikeus se päätös tehdä. Toivon, että vähän analysoisitte tarkemmin, mikä tämä suvereniteetti sitten tässä avunanto- ja avunsaantivelvoitteen kohdalla käytännössä on.

14.48 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä keskustelu meni, ainakin osin, tähän vapaaehtoisuuskysymykseen, niin halusin itsekin kommentoida tätä, koska pidän kyllä ongelmallisena tilanteita, joissa joutuisimme pakottamaan joitakin sotilaita teoriassa kai aika kaukaisiinkin operaatioihin, ainakin teoriassa. Ja kun nämä meidän kriisinhallintaoperaatiot, missä ollaan mukana, perustuvat vapaaehtoisuuteen ja ne toimivat hyvin — niihin on löytynyt hyvin ja hyviä sotilaita mukaan — niin voitteko, puolustusministeri, konkretisoida tähän, mikä olisi sellainen tilanne, jossa porukkaa pitäisi ikään kuin pakottaa sitten jonnekin? Ajattelitteko niin, että tämä homma ei kerta kaikkiaan toimi, ellei tässä ole tätä pakkolukkoa mukana? Kyllä minuakin kosketti vähän esimerkiksi tämä, mistä edustaja Kärnä mainitsi, tämä sotilasvala ja sitoutuminen oman maan puolustamiseen. Ajattelen kyllä niin, että aivan ehdottoman ensisijaisesti tässä pitäisi olla vapaaehtoisuus kysymyksessä, mielellään ei ollenkaan pakkoa, tai jos on pakko, niin sitten täytyy olla todella harvinainen ja poikkeuksellinen tilanne kysymyksessä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan neljä vastauspuheenvuoroa vielä ja sen jälkeen sitten ministereitten vastaukset, mikäli haluavat niitä käyttää. Nämä neljä henkilöä ovat edustajat Salolainen, Arhinmäki, Kääriäinen ja Heinonen.

14.50 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on korostunut tämä avun antaminen. Täytyy huomata, että yhtä tärkeää on se, että voidaan pyytää apua, se on tässä jäänyt kokonaan sivuosaan. Ja jos ajatellaan Suomen historiaa, niin nimenomaan tämähän on se tärkeä kohta. Jos meille tulee kovat paikat, niin voimme silloin myöskin pyytää apua ja odottaa, että saamme sitä.

Toinen asia, jota ei voi sivuuttaa tässä yhteydessä ja joka täytyy rehellisesti huomata, on se, että voi olla tilanteita, joissa esimerkiksi Baltian maat joutuvat pyytämään apua Lissabonin periaatteitten mukaisesti, ja silloin, sellaisessa tilanteessa, ollaan varsin sensitiivisessä asetelmassa Suomen osalta.

14.51 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoministeri Soini viittasi siihen, että Obaman linjaan ollaan oltu suhteellisen tyytyväisiä, ja näin on tietysti. On mielenkiintoista, kun Yhdysvaltain vaalit ovat nyt tulossa ja jollain tavalla republikaanien presidenttiehdokas — todennäköisesti — Donald Trumpista tulee mieleen silloinen perussuomalaisten puheenjohtaja ja edustaja Soini: puheet ovat kovat, mutta sitten vaalien jälkeen — jos hän tulee valituksi — ehkä samalla tavalla kuin ulkoministeri Soini muuttuu, muuttuu ehkä Donald Trumpkin sitten Hillary Clintoniksi. (Naurua)

Arvoisa rouva puhemies! Suomen vahvuus näissä operaatioissa voisivat olla erilaiset evakuointitehtävät, ympäristökatastrofit, humanitäärisen avun antaminen. Eli kyllä tarvitaan sitä nimenomaan, että maa pystyy itse avunpyynnössä myös arvioimaan, mitkä ovat ne parhaat osaamisalueet.

Mutta kun viittasin tähän liittovaltiokehitykseen, niin viittasin erityisesti EU-komission esitykseen — siellä on puolustustutkimuksen esiselvitys ja sen jälkeen mahdollinen (Puhemies koputtaa) tutkimusohjelma ja jopa varusteluohjelma. Mikä teidän näkemyksenne tästä on?

14.52 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Niinistö on varmaan pannut jo merkille sen, että täällä useammassa puheenvuorossa on tähän

vapaaehtoisuus—pakko-kysymykseen puututtu rakentavassa hengessä. Minun arvioni on se, että tämä kyllä tulee nousemaan sitten, kun asia tullaan aikanaan käsittelemään, aika tavalla polttopisteeseen. Jos eduskunnassa syntyy keskustelujen kautta laajahkoa mielipidettä, että tässä asiassa täytyy vapaaehtoisuuden olla se päälinja, ministeri Niinistö, katsotteko, että voisitte olla keskustelemassa ja muuttamassa tätä peruslähtökohtaa nykyisestään tänne vapaaehtoisuuden suuntaan, miltä nyt vaikuttaa?

Toisekseen, me puhumme täällä nyt äärimmäistilanteesta sota tai kriisi, joku erittäin vakava tilanne, joka uhkaa kansakuntaa tavalla taikka toisella. Haluan korostaa sitä, että näihin kaikkiin pitää varautua juuri sillä tavalla kuin olemme tekemässä ja tehneetkin, mutta korostan vielä, että moniin tapauksiin viisas ulkopolitiikka, ennakoiva ulkopolitiikka, hyvät suhteet eri suuntiin ovat kuitenkin se ensisijainen tapa pitää tämä kansakunta rauhassa ja turvassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Heinonen, sen jälkeen ministereitten vastaukset ja sitten mennään puhujalistaan.

14.53 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsänen pohti aivan oikein sitä, voimmeko tosiasiallisesti sanoa "ei". Tästä tulemme siihen, onko näistä EU:n turvatakuista aidosti meille apua. Ruotsissahan on jo herännyt keskustelua ja pohdintaa siitä, onko näillä turvatakuilla loppupelissä oikeasti merkitystä ja lisäarvoa maan turvallisuudelle.

Ulkoministeri Soini, te toitte esille, että tässä on harkinnan varaa ja päätös tehdään joka kerta erikseen. Onko todella näin, kerran tuossa sopimuksessa kuitenkin, minkä maamme on hyväksynyt 151 kansanedustajan voimin, todetaan, että jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin? Haluaisin hieman kuulla lisää tästä mahdollisuudesta joustaa ja sanoa "ei", sillä jos me sanomme "ei", niin todennäköisesti silloin, kun me olemme avun tarpeessa ja apua pyytämässä, meille myös sanotaan helpolla "ei".

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Soini, olkaa hyvä. Riittääkö 3 minuuttia? (Timo Soini: Yritetään!)

14.54 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! Aloitetaan näistä kehuista.

Edustaja Lindtman, kyllä ne kehut kelpaavat. Kääreet olisi voinut solmia toisinkin, mutta kelpaavat ne nyt joka tapauksessa.

Edustaja Arhinmäelle: Olen kyllä hyvin helpottunut ja tyytyväinen siihen, että ette ole menettänyt huumorintajua, vaikka kohta ette ole enää puheenjohtaja vaan luovutte siitä. Tämäkin on rohkaisevaa, että myös jatkossa voimme taittaa sanan peistä.

Muutamaan asiaan.

Se, että Suomi päättää, kenelle se apua antaa ja keneltä pyytää. No, sitten tulee tämä... — Missäs se edustaja Heinonen nyt on? Lähti. (Eduskunnasta: Kävi vain heittämässä löylyä!) Voin minä silti edustaja Heinoselle vastata, vaikka hän lähtikin. — Totta kai siis autetaan, mutta kysymys on tietysti, että miten ja kuinka. Kyllähän esimerkiksi, kun Ranskan avunpyyntö tuli, kaikki sanoivat siihen, että kyllä autetaan. Nyt on sitten käyty aikamoista

jaakopinpainia ympäri Eurooppaa, että kuka antaa mitäkin ja miten autetaan, ja kun kriisistä tai terrori-iskusta on vähän enemmän aikaa, niin se auttaminenkin tuppaa himmautumaan, ja tämä ei ole hyvä. Tämä ei ole hyvä.

Sama, mihin edustaja Räsänen viittasi, avunantoon, niin kyllä se meitä tavallaan moraalisesti ja oikeudellisestikin tavalla tai toisella sitoo, mutta me tietysti määrittelemme sen, mitä apua me annamme, että ei siellä mikään automaatti ole, että nyt pitää tuon verran antaa rahaa ja tuon verran sotilaita, mutta olisihan se tietysti aivan paha rimanalitus, jos sitten avunannossa päätettäisiin villasukkia lähettää. Eihän tätä tällä tavalla ole tarkoitettu.

Se, mitä edustaja Kääriäinen sanoi viisaasta ulkopolitiikasta, on syytä pitää tulikirjaimin mielessä. Eli koko ajan meidän täytyy toimia niin, että tämmöisiin tilanteisiin ei jouduta. Mutta jos joudutaan, niin erittäin tärkeänä pidin myöskin varapuheenjohtaja Salolaisen pitkän kokemuksen ryydittämää puheenvuoroa, eli jos me joudumme tilanteeseen — tämä oli mielestäni erinomaista, koska täällä melkein kaikki puheet olivat jotain muuta — kyllä me teemme tätä myös itsekkäistä syistä: jos me joudumme avuntarpeeseen. Tämä oli tärkeä näkökohta.

Edustaja Myllykoski, kyllä me tässä tarvitsemme myös vasemmistoliiton tukea, ja minä olen erittäin iloinen, että vasemmistoliittokin on kiinnostunut niistä ihmisistä, jotka ovat käyttäneet sitä etuoikeutta, että ovat vannoneet sotilasvalan ja puolustavat Suomea. Se on äärimmäisen hyvä signaali myös vasemmistoliitolta.

Edustaja Elovaara, juuri näin, eli pitää olla ministeriöiden välistä yhteistyötä. Tämä oli yksi aivan keskeinen asia, kun kävi Brysselin terrori-isku: ulkoministeriössä oli heti kriisiorganisaatio pystyssä, ja saatiin eri ministeriöistä tietoa sinne. Tämä on olennaista.

Otetaan vielä se sokeri pohjalla, joka varmasti on se sisäministerin asema. Käytännössä tämän hallituksen aikana sisäministeri Orpo on ollut siellä paikalla lähes jokaisessa kokouksessa johtuen tästä pakolaistilanteesta. Näin pitää aina ollakin, että jos on asia, joka TP-UTVAssa sivuaa jonkun sektoriministerin asiaa, niin kyllä hänen pitää olla silloin siellä tuomassa se informaatio. Joskus voi käydä niin, että jopa ministeriön työnjaon jäljiltä joku kansainvälinen tiukka asia lopulta kuuluukin esimerkiksi oikeusministerille, se lopullinen päättäminen, ja kyllä hänen tietysti siinä tilanteessa pitää olla se kaikki informaatio kuulemassa ja myös antamassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään... — Jaa, olkaa hyvä, ministeri Niinistö vielä. Riittääkö 3 minuuttia?

14.59 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Kiitoksia, rouva puhemies! Todettakoon alkuun, että puolustusministeriön valmistelema tuleva hallituksen esitys aiheeseen liittyen on suunniteltu annettavaksi tämän kuun lopulla, joten keskustelu vapaaehtoisuudesta ja pakosta tulee varmasti vielä jatkumaan. On tarkoitus, että ulkoministeriön, puolustusministeriön ja sisäministeriön lakiesitykset tulisivat voimaan samanaikaisesti.

Edustaja Kärnä nosti esille sotilasvalan. Hän viittasi sen lauseeseen isänmaan koskemattomuuden puolustamisesta ja pohti sitä, onko tarvetta muuttaa virkavalan kaavaa. Tätä on pohdittu ja tullaan pohtimaan, ja varmaankin myös eduskunnan valiokunnissa.

Edustaja Jarva meni hieman asioitten edelle ja pohti jo tulevien upseerien valmiutta hakeutua upseerin uralle, jos tällainen pakko kansainvälisiin tehtäviin syntyisi. En menisi vielä asioiden edelle näin paljon.

Edustaja Myllykoski piti pakkoa huonona asiana. Olen samaa mieltä noin yleisellä tasolla — vastustan esimerkiksi pakkoruotsia, (Naurua) se ei ole kovin hyvä motivaattori — mutta realismia pitää olla.

Täällä penättiin myös esimerkkiä, esimerkiksi edustaja Kaikkonen kysyi esimerkkiä. Nämä olisivat erittäin poikkeuksellisia tilanteita, enkä itse asiassa henkilökohtaisesti usko, että niihin edes jouduttaisiin menemään. Mutta sanotaan nyt vaikka tilanne, että Ruotsin aluevesillä olisi sukellusvene-epäily ja Ruotsi pyytäisi Suomelta apua. Suomesta lähtisi alus esimerkiksi Helsingistä liikkeelle, ja matkalla ilmenisi, että esimerkiksi sotilaskokki olisi sitä mieltä, että minua tämä homma ei kiinnosta, jättäkää minut Turun satamaan. No, hänet pitäisi siihen sitten jättää, ja ehkä sitten se sukellusvenekin olisi ehtinyt kadota jo siinä koukkauksessa. Eli tällaista teoreettista mallia teille tarjoaisin. Hyvin poikkeuksellisesta tilanteesta epäilemättä olisi kyse. Nämä ovat ehkä liikaakin korostuneet tässä keskustelussa.

Lopuksi on todettava, että tässä pakossa ei ole kyse suomalaisista asevelvollisista, varusmiehistä tai reserviläisistä, vaan heidän käyttönsä kansainvälisissä tehtävissä tulee jatkossakin perustua vapaaehtoisuuteen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

15.02 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit! Hyvät edustajakollegat! Aivan kuten täällä keskustelussa on kerrottukin, on tärkeää, että Suomi vastaa niihin velvoitteisiin, jotka EU:n yhteisvastuulauseke ja keskinäisen avunannon lauseke meille luovat. Meidän tulee olla mukana edistämässä EU:n turvallisuutta ja rauhaa sekä mahdollisuuksia saada ja antaa apua kriisitilanteissa. Kaveria ei jätetä.

On kuitenkin tarkkaan vielä valiokuntavaiheessa pohdittava ja arvioitava tätä lakiesitystä. Mikä on erityisen vaativa tilanne? Onko termi liian yleisluontoinen ja liikaa tulkintoja aiheuttava? Mitä sotilaallisia voimakeinoja tosiasiallisesti lailla mahdollistetaan? Missä kulkee voimankäytön raja? On myös aivan aiheellista nostaa keskusteluun, voidaanko jo virkaan nimitetyn virkamiehen asemaan vaikuttavia virkavelvollisuuksia yksipuolisesti ja olennaisesti muuttaa. Lisääntyisivätkö virkamiehen velvollisuudet lakimuutoksen seurauksena Suomen rajojen ulkopuolella? Nykyään virkavelvollisuuden piiriin sotilasvirassa oleville eivät ole kuuluneet kansainväliset sotilastehtävät, vaan ne ovat perustuneet vapaaehtoisuuteen. Kyseessä on kuitenkin virkamiehen hengen tai terveyden asettaminen vaaraan. Voiko näin olennaista muutosta tehdä sotilasvirassa palvelevien virkavelvollisuuteen ilman henkilön omaa suostumusta? Itse tulkitsen niin, että ilman omaa suostumusta ei mielestäni voi ketään määrätä kansainvälisiin sotilaallisiin tehtäviin.

Arvoisa puhemies! On myös mietittävä, kuinka asia vaikuttaa Puolustusvoimien työvoiman saatavuuteen, jos uusien virkojen osalta lähteminen ulkomaille sotilastehtäviin perustuu pakkoon eikä vapaaehtoisuuteen. Kuinka vaikuttaa se, jos kotimaan palvelussuhteen ehdot olisivat käytössä kansainvälisen sotilaallisen avunannon tehtävissä? Nämähän eivät välttämättä edes sovellu käytettäviksi kansainvälisissä sotilastehtävissä, vaan ne vaatisivat kaikkien tehtävänkuvauksien ja palkkauksen tarkistamisen. Myöskin on kriittisesti tarkasteltava, että palvelussuhteiden ehdot eivät olisi toisistaan poikkeavat, jos joukon tehtävät olisivat samat kuin kriisinhallintatehtävää suorittavien. Ehkä olisikin syytä käyttää kansainvälisen kriisinhallintatehtävien palvelussuhteen ehtoja, joita voidaan tarvittaessa tar-

kentaa. Tästä on jo kokemusta, ja periaatteet ovat olemassa, mitä tulee esimerkiksi tapaturmiin.

Arvoisa puhemies! On myös hyvin kriittisesti valiokuntakäsittelyssä tarkasteltava sitä, tarkoittaako lakiesitys suomalaisten sotilaiden osallistumista suoranaisiin sotatoimiin ja taistelutehtäviin sotatoimialueella tai sodanomaisissa olosuhteissa Suomen rajojen ulkopuolella. Pidän tällaista ajatusta valtavana sotilaspoliittisena linjanmuutoksena.

15.06 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Täällä on käyty mielenkiintoinen keskustelu Euroopan turvallisuudesta. 28 EU-maasta suuri enemmistö eli 22 saa turvansa tänä päivänä Naton kautta. Naton 5 artikla on Pohjois-Atlantin sopimuksen artikla, joka määrittää Naton jäsenvaltioiden velvoitteen puolustaa muita jäsenvaltioita. Sen mukaan aseellinen hyökkäys Euroopassa tai Pohjois-Amerikassa jotakin Naton jäsenvaltiota vastaan katsotaan hyökkäykseksi kaikkia liiton jäsenvaltioita vastaan. 5 artiklan perusteella koko puolustusliiton historiassa on myönnetty vain yksi turvallisuustakuu, ja tämä tapahtui WTC-iskujen jälkeen. Pyyntö ei silloinkaan johtanut Naton artikla 5:n mukaisiin toimiin.

Kuusi muuta EU-maata eivät ole Naton turvatakuiden takana. Ne eivät meitä kosketa. Ne eivät meitä velvoita. Ne eivät meille anna turvaa, eivät tietenkään.

EU:n oma Lissabonin sopimus allekirjoitettiin 13. joulukuuta 2007 eli pian 10 vuotta sitten. Sopimus on ratifioitu kaikissa EU-jäsenmaissa, ja se astui voimaan 1. joulukuuta 2009. Tässä Lissabonin sopimuksessa on omat EU:n turvatakuut, artiklat 42.7, avunantolauseke, ja 222, yhteisvastuu- eli solidaarisuuslauseke, sisäänkirjoitettuna. Vuonna 2008 silloinen valtiosihteeri Teija Tiilikainen teki selvityksen Lissabonin sopimukseen sisältyvistä turvatakuista. Hän teki selvityksen, joka oli otsikoitu Selvitys Euroopan unionin Lissabonin sopimukseen sisältyvästä keskinäisen avunannon velvoitteesta. Ulkoasiainministeriön julkaisuja 2/2008. Tiilikainen totesi silloin, että sopimuksessa paino ei ole alueelliseen puolustukseen liittyvissä kysymyksissä, koska useimmat valtiot kuuluvat jo Naton sateenvarjoon ja koska EU:ta kohtaan ei myöskään nähdä kohdistuvan varsinaista sotilaallista hyökkäysuhkaa. Sopimuksen uusi turvatakuulauseke on siis useimpien maiden kannalta epäoleellinen, ja se on jätetty väljäksi. Näin todettiin siis vuonna 2008. Tänä päivänä tilanne on aika lailla erilainen.

Vuonna 2008 Teija Tiilikainen totesi, että on myös mahdollista, että lauseketta voitaisiin soveltaa myös muussa kuin varsinaisessa sotilaallisen uhan tilanteessa. Se, mitä tämä voisi käytännössä tarkoittaa, jää nähtäväksi ja myöhempään tulkintaan. Tämänkin tulkinnan me olemme viime vuosina ja viime päivinä nähneet.

2008 todettiin, että Suomessa tulisi myös arvioida, tulisiko maassamme varautua lainsäädännöllisesti toiselle valtiolle voimakeinoin annettavaa apua koskevaan tilanteeseen, ja tällä hetkellä Suomen lainsäädännössä ei ole mitään tämänkaltaisia kirjauksia olemassa, Tiilikainen totesi omassa selvityksessään. Ja nyt vasta, lähes kymmenen vuotta myöhemmin, näihin toimiin on ryhdytty. Sopimuksen teksti, jonka olemme eduskunnassa — tai silloiset kansanedustajat ovat — hyväksyneet 151 kansanedustajan voimin, toteaa kuitenkin, että jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin.

Lisääntynyt toiminta Itämerellä ja muun muassa Ruotsin sukellusvenetapaus nostivat esille nämä jo vuonna 2008 Tiilikaisen peräänkuuluttamat huolet lainsäädäntömme esteis-

tä auttaa toista maata ja toisaalta vastaanottaa apua. Pariisin terrori-isku viime marraskuussa nosti ainakin toistaiseksi vakavimmalla tavalla esille lainsäädäntömme puutteet. Ranskan presidentti François Hollande vetosi terrori-iskun jälkeen 42.7-avunantolausekkeeseen. Lauseke on suoraan jäsenmaita sitova. Se ei siis sido EU:ta. Naton artikla 5 vaatii yhteisen päätöksen, mutta tämä EU:n 42.7-avunantolauseke ei. Se on meitä kaikkia maita suoraan sitova. Kyse on siis Suomen eduskunnan 11. kesäkuuta 2008 äänin 151—27 hyväksymästä suorasta velvoitteesta ja lupauksesta auttaa toista EU-maata ja saada apua toisilta EU-mailta. Ranska ei siis vedonnut 222-solidaarisuuslausekkeeseen, mitä käytettiin 2004 Espanjan terrori-iskujen jälkeen, vaan velvoittavampaan artiklaan 42.7. Meillä laissa Puolustusvoimista todetaan Puolustusvoimille ne perinteiset tehtävät: oma puolustus, viranomaistuki ja kansainvälinen kriisinhallinta. Puolustusvoimien tehtävänä on puolustaa siis isänmaata, tukea muita viranomaisia ja osallistua kriisinhallintaan. 12 §, apu toiselle valtiolle, on hengeltään Lissabonin sopimuksen 222-solidaarisuuslausekkeen mukainen, mutta siinä rajataan voimankäyttö pois.

Tämä keskustelu on tänään enemmän kuin ajankohtainen ja tarpeellinen ennen muuta siitä tulokulmasta, että meillä on oikeus saada apua ja voida sitä myös vastaanottaa pahimmalla hetkellä. Ehkä tässä aiemmassa keskustelussa vähän turhan suurelle huomiolle jäi se, että me olemme aina se avunantaja. Ei ole lainkaan poissuljettua, että tilanne voisi olla toisinkin päin.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että meillä käydään laaja ja perusteellinen keskustelu näistä EU:n omista turvatakuista — käytetään niistä nyt vaikkapa sitä nimeä — ja niiden tulkinnasta. Tällaiselle meidän kaltaiselle, sotilasliittoon kuulumattomalle maalle on nimittäin ensiarvoisen tärkeää niiden turvatakuiden mahdollisimman lavea tulkinta.

15.13 **Antti Kaikkonen kesk:** Arvoisa puhemies! Puoli vuotta taaksepäin Pariisin terroristi-iskuja seurannut Ranskan avunpyyntö muille EU-maille havahdutti siihen, että Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lauseke ei ole kuollut kirjain. Muistamme lähivuosilta myös Ruotsin sukellusvenejahdin — joitakin, useampiakin semmoisia. Viimeksi olleessa tilanteessa todettiin, että Suomi ei voinut auttaa naapurimaataan kyseisessä operaatiossa, jos olisi halunnutkin, koska lainsäädäntömme ei mahdollistanut sotilaallisten voimavarojen käyttöä toisen maan tukemiseen.

Lainsäädännöllisiä lukkoja on perusteltua muuttaa harkituilta osin. Jo pidemmän aikaa, siis jo ennen Pariisin traagisia tapahtumia, meillä kotimaassa on valmisteltu lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi päätöksenteon kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta muutoinkin kuin kriisinhallintaoperaatioissa.

Ajattelen kuitenkin niin, arvoisa puhemies, että en toivo tätä uutta lainsäädäntöä kovin aktiiviseen käyttöön. Ei pidä tavoitella tilannetta, että olemme lähdössä liikkeelle kuukausittain tai edes vuosittain. Harkinnan ja kynnyksen pitää olla korkealla tasolla.

Arvoisa puhemies! Lainsäädäntömme on tuettava sitä tosiasiaa, että Suomi ottaa Lissabonin sopimuksen avunantovelvoitteen vakavasti. Suomi on valmis antamaan tarvittaessa muille jäsenvaltioille apua, ja odotamme myös saavamme velvoitteen tarkoittamissa tilanteissa apua muilta jäsenvaltioilta. Tästä vallinnee tässäkin salissa varsin laaja yksimielisyys.

Nyt keskustelussa oleva erillislaki ja sitä seuraavat puolustusministeriön ja sisäministeriön alojen hallituksen esitykset, jotka tulevat lähiviikkoina eduskuntaan, mahdollistavat ennen kaikkea sen, että meillä on jatkossa tarvittaessa kyky panna täytäntöön EU:n yhteis-

vastuulausekkeen ja keskinäisen avunannon lausekkeen mukaisia velvoitteita. Toteutuessaan esitykset poistavat lainsäädännölliset lukot myös osallistumiselta vaikkapa juuri Ruotsin sukellusvenejahdin kaltaisiin operaatioihin, jos itse niin haluamme.

On hyvä muistaa, että näissäkin tilanteissa teemme aina päätökset itse. Mitään automaatiojärjestelmää avunantoon tai -pyyntöön ei siis rakenneta. Päätöksentekomenettelyt vastaavat pääpiirteissään kriisinhallinnan operaatioihin osallistumisesta päättämistä. Tämä vaikuttaa loogiselta ja toimivaltakin. Ylimmät valtioelimet harkitsevat jatkossakin tarkkaan, minne ja millaisiin tehtäviin joukkojamme maailmalle lähetetään, jos lähetetään. Nyt säädettävän uuden lain soveltaminen ei myöskään tule olemaan arkipäiväistä toimintaa, vaan voidaan sanoa, että laki säädetään melkoisen poikkeuksellisten tilanteiden varalle.

On tärkeää, arvoisa puhemies, että mahdollisissa sotilaallisissa tehtävissä päätöksenteossa kuullaan eduskuntaa. Tämä tapahtuu lakiesityksen mukaan käsittelyllä joko ulkoasiainvaliokunnassa tai täysistunnossa. Lakiesityksen tilanne, jossa tarvitaan kiireellistä menettelyä, on jossain määrin ongelmallinen juurikin tästä näkökulmasta. Parlamentaarinen osuus päätöksenteossa voi jäädä ohueksi. Valiokuntakäsittelyssä on käytävä tämä kysymys huolella läpi ja pohdittava, voidaanko parlamentaarista selkänojaa jotenkin vahvistaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä korostaa, että kansainvälisen avun antamiseen liittyvää lainsäädäntöä on perusteltua luoda ja muuttaa vain huolellisesti harkiten. On varmistuttava, että muutoksiin liittyvät yksityiskohdat ovat kunnossa. Näitä yksityiskohtia tulee myöhemmin sisäministeriön hallinnonalan esityksessä sekä puolustusministeriön hallinnonalan esityksessä. Tällöin pohdittavaksemme tulevat muun muassa henkilöstön asemaan ja toimivaltuuksiin liittyvät kysymykset. Tällainen tärkeä pohdittava asia on kysymys siitä, perustuuko sotilaiden lähteminen kyseessä oleviin kansainvälisiin tehtäviin vapaaehtoisuuteen vai pakkoon. Näyttää siltä, että Puolustusvoimien henkilöstöä edustavat järjestöt painottavat vapaaehtoisuutta. Niin teen minäkin. Pidän tavoiteltavana, että lähtijät ovat aina vahvan ensisijaisesti vapaaehtoisia eikä pakkoa tarvitse käyttää ollenkaan. Jos tähän ei päästä, täytyy pakollisuuden olla käytössä vain erityisen poikkeuksellisissa tilanteissa. Pidän välttämättömänä, että tämä asia käydään huolellisesti läpi valiokuntakuulemisessa.

15.18 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vapaaehtoisuudesta on käytetty tänään monta erittäin hyvää puheenvuoroa, kuten juuri äsken edellä edustaja Kaikkonen käytti, ja vapaaehtoisuutta peräänkuulutan itsekin ehdottomasti. Ministerit valitettavasti ehtivät jo poistua, mutta koska hallituksen esitystä ei vielä ole annettu, niin varmasti vielä ehdimme kaikki yrittää asiaan vaikuttaa.

Henkilöstöä ei voida lähettää kansainvälisiin sotilaallisen avunannon tehtäviin kotimaan palvelussuhteen ehdoilla. Henkilöstöjärjestöt ovat tästä asiasta myös erittäin selkeän näkemyksensä kertoneet. Pakko ei vain kerta kaikkiaan luo kestävää pohjaa tälle muuten erittäin tärkeälle uudistukselle.

15.19 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Olemme EU:n jäseninä sitoutuneet niin yhteisvastuulausekkeeseen kuin keskinäisen avunannon lausekkeeseen, ja meillä ei voi olla sellaisia lainsäädännöllisiä esteitä, jotka estävät meitä osallistumasta näiden lausekkeiden mukaiseen toimintaan.

Lakiehdotus on kokonaisuutena selkeä, ja sen eri päätöksentekomekanismit vaikuttavat varsin toimivilta. Ja kuten usein tässä salissa on jo tässä keskustelussa todettu, yhtä tärkeää kuin kyky avun antamiseen on myös mahdollisuus sen avun vastaanottamiseen.

Olen itse kadettiupseeri ja olen menettänyt kadettiveljiä ulkomailla erilaisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Jokainen heistä on kuitenkin lähtenyt sinne omasta vapaasta tahdostaan, ja nyt tämä tilanne on mahdollisesti muuttumassa. Näen tämän erittäin ongelmallisena enkä itse koe, että olisin ammattiupseerina koskaan millään valalla, vakuutuksella tai lupauksella sitoutunut lähtemään tällaiseen tehtävään ulkomaille käskettynä ilman omaa vakaata suostumustani siihen.

Olemme käyneet tässä salissa myös keskusteluja äärimmäisistä tilanteista, ja näitä äärimmäisiä tilanteita pohdittaessa on hyvä muistaa, että Suomessa on noin 6 000 ammattiupseeria. Millaista apua tällainen joukko voi antaa äärimmäisissä tilanteissa, ellei sillä ole johdettavanaan sitä reserviläisten joukkoa, jonka pohjalle meidän oma puolustusratkaisumme on rakennettu? Näen, että näiden äärimmäisten tilanteiden meidät mahdollisesti — ja toivon mukaan ne eivät koskaan meitä kohtaa — kohdatessa meidän on ratkaistava myös kysymys siitä, millä tavalla laajamittaista reserviläisarmeijaa voitaisiin käyttää yhteisvastuulausekkeen tai keskinäisen avunannon lausekkeen nojalla ulkomailla, koska pelkkä ammattiupseerien joukko ei välttämättä riitä.

Arvoisa rouva puhemies! Turvatakuut ovat meille äärimmäisen tärkeät, ja niiden molemminpuoliseen noudattamiseen on ehdottomasti sitouduttava. Lainsäädäntömme on kuitenkin rakennettava sellaiselle pohjalle, että voimme sitoutua näiden noudattamiseen hyvällä omallatunnolla ja tiedämme, mihin olemme lähdössä mukaan.

15.21 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi on EU-maana sitoutunut Lissabonin sopimuksen hengen mukaisesti kehittämään Euroopan unionia myös turvallisuusyhteisönä. Turvallisuusympäristömme on jatkuvassa muutoksessa, ja turvallisuusuhat ovat hyvin moninaisia. On tärkeää, että pystymme lainsäädäntömme puolesta täysipainoisesti toimimaan kansainvälisten velvoitteitten mukaisesti ja että meillä on myös tarvittaessa valmius pyytää mutta myös antaa kansainvälistä apua.

Lissabonin sopimuksessa määriteltiin aikanaan yhteisvastuulauseke ja keskinäisen avunannon lauseke, joiden periaatteellista merkitystä Suomi on pitkin matkaa korostanut. Yhteisvastuulausekkeen soveltamisalaksi on määritelty jäsenvaltion kokema terrori-isku taikka luonnon tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus. Keskinäisen avunannon lauseketta taas sovelletaan silloin, kun jäsenmaa joutuu aseellisen hyökkäyksen kohteeksi.

EU-sopimusten puitteissa on siis jo useita vuosia ollut oikeudellinen toimivalta antaa ja vastaanottaa kansainvälistä apua, mutta lausekkeiden toimeenpano ja poliittinen käytäntö ovat antaneet odotuttaa itseään. Ranskan avunpyyntö Pariisin terrori-iskujen jälkeen toi nyt sitten eloa Lissabonin sopimuksen lausekkeisiin ja laajensi keskinäisen avunannon tulkintaa muihin aseelliseen hyökkäykseen rinnastettaviin vakaviin uhkiin.

Arvoisa puhemies! Tämä kyseessä oleva hallituksen esitys käsittelee nimenomaan ylimpien valtioelinten päätöksentekomenettelyä niissä tilanteissa, joissa kansainvälistä apua halutaan antaa toiselle valtiolle, Euroopan unionille tai kansainvälisille järjestöille. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi normaalista päätöksentekomenettelystä ja kiireellisestä päätöksentekomenettelystä. On ensiarvoisen tärkeää, että nyt säädetään tarkkaan eri valtioelinten toimivaltuuksista ja vastuista erilaisia tilanteita varten, että ei pääse syntymään tilanteita, joissa apua tulisi antaa tai pyytää mutta lainsäädäntö joiltain osin sen estäisi.

Hallituksen esityksessä päätöksentekomenettelystä korostuu eduskunnan rooli silloin, kun suunnitellaan sellaisen avun antamista tai vastaanottamista, johon sisältyy sotilaallisia voimakeinoja. Silloin valtioneuvoston on kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa tai erityisen vaativissa tilanteissa annettava eduskunnalle selonteko. Tämä on erittäin tärkeää parlamentaarisen valvonnan kannalta. Lisäksi tasavallan presidentin rooli korostuu ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävissä sotilaallisen avun antamisen tai vastaanottamisen tapauksissa.

On myös tärkeää, että erikseen säädetään kiireellisestä menettelystä, jotta Suomi on myös varautunut vastaamaan äkillisiin vakaviin turvallisuusuhkiin. Kiireellisyysmenettelyssä soveltamisala rajoittuu tilanteisiin Suomen ja EU:n tai EU-maiden välillä tai Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä. Mutta näissä kiireellisissäkin menettelyissä täytyy kyllä pitää se vahva parlamentarismi mukana, niin kuin esimerkiksi ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja puheenvuorossaan totesi. Ja samoin kuin tässä salissa on keskusteltu vaikkapa tästä vapaaehtoisuudesta, niin on aivan selkeää, että asevelvollisten ja reserviläisten osalta sen täytyy pohjautua vapaaehtoisuudelle, ja tietenkin aina, kun kysymys on kansainvälisestä toiminnasta, toivottavaa olisi, että koko aluetta koskisi sitten vapaaehtoisuuden pohjalta toimiminen.

Arvoisa puhemies! Ranskan avunpyynnön myötä meillä on jo konkreettinen esimerkki tilanteesta, jota tämä hallituksen esitys koskisi. Suomella ei kuitenkaan ole ollut lainsäädäntöä sotilaallisen tai muun kansainvälisen avun antamiseen ulkomailla muissa kuin kriisinhallintatehtävissä. Ranskan tapauksessa Suomen apu onnistuu kriisinhallintalainsäädännön puitteissa, mutta tarvitsemme toimivan lainsäädännön myös muuntyyppisiä avunpyyntöjä varten. Tämän vuoksi kyseinen laki onkin syytä eduskunnassa pikimmiten hyväksyä.

15.27 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Kansainvälisen tilanteen muuttuessa kaikilla turvallisuuden sektoreilla ennalta arvaamattomasti on myös Suomen lainsäädännön ja viranomaistoiminnan oltava ajantasaista. Nykyisen kansainvälisen yhteistyön lisäksi maamme tulee valmistautua uusiin, vielä tuntemattomiinkin uhkatilanteisiin. Hyvällä valmistautumisella ja laajalla yhteistyöllä pystymme myös ennalta ehkäisemään erilaisten uhkakuvien syntymistä.

Kansainvälisen avun pyytämisen kenttä on selvästi muuttunut Ranskan Pariisin terroriiskujen jälkeen esittämän avunpyynnön seurauksena. Ranska pyysi apua muuta kuin ulkovallan kohdistamaa uhkaa vastaan. Sotilaallinen tai terroriuhka eivät suinkaan ole ainoat uhat, joihin jäsenmaa saattaa tarvita apua. Kyseeseen tulevat myös rajavartiointi, mahdolliset laajat sairausepidemiat sekä nopeasti leviävät eläintaudit. Esimerkkinä Suomen lähialueilla jo todetusta vakavasta eläintaudista on afrikkalainen sikarutto, joka epidemiana tulisi aiheuttamaan erittäin suurta ja pitkäaikaista vahinkoa elintarviketuotannolle ja jonka torjumiseen saatetaan tarvita myös ulkoista apua.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen tilannekuva muuttuu nykyään selvästi aiempaa nopeammin. Suomella tulee olla valmius vastata haasteisiin. Tähän sisältyy sekä valmius antaa apua tarpeen vaatiessa nopeasti että myös valmius pyytää apua tilanteen näin vaatiessa. Nyt käsiteltävän lakimuutoksen lisäksi myös eri alojen viranomaisten toimintavaltuudet ja -valmiudet tulee pitää ajantasaisina, jolloin kykenemme tarpeen vaatiessa toimimaan mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti tämän lakiesityksen hengessä.

15.29 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys kansainvälisen avun antamisesta ja pyytämisestä ja siitä koskevasta päätöksenteosta on mielestäni erittäin hyvä, ja kuten tämän keskustelun aikana olemme kuulleet, asia on käynyt läpi erittäin pitkän valmistelun. Muistamani mukaan jo vuodesta 2008 asiaa on valmisteltu, ja hyvä, että nyt tämä asia saatiin eduskunnan käsittelyyn ja avun pyytämiselle ja antamiselle saadaan vahva lakisuoja ja semmoiset menettelyt, joihin voidaan turvautua, jos tilanne sitä vaatii.

Euroopan unionihan sai aikanaan alkunsa Maastrichtin sopimuksella, vuonna 1992 tehdyllä sopimuksella, joka astui voimaan marraskuun 1. päivä 1993. Sieltä astihan Eurooppa on voinut nimittää itseään unioniksi. Euroopan unioni on virallisesti syntynyt erillisenä, itsenäisenä toimijana Euroopassa. Tästä alkaa sitten tietenkin näiden erilaisten toimintojen saaminen kansalliseen lainsäädäntöön mukaan, ja sitten niille on tietenkin luotu säännöt, miten toimitaan eri tilanteissa. Suomi Euroopan unionin jäsenenä on mukana täysillä valtuuksilla näissä toimissa, ja pitää muistaa aina, että Suomi ja vain Suomi itse tekee päätöksen siitä, lähteekö se mukaan antamaan apua tai pyytääkö se apua johonkin tilanteeseen, johon olemme joutuneet. Toivon mukaan näitä tilanteita ei tule niin avunantajana kuin -pyytäjänäkään, mutta kuitenkin tämä mahdollisuus on olemassa, ja on äärimmäisen tärkeää, että pienet jäsenmaat, kuten Suomikin, eivät mahdollisen uhkaavan tilanteen tai kriisin syntyessä ole yksinään. Se on erittäin tärkeä huomio, ja siitä Suomella on oman historiansa kautta hyvinkin kipeitä kokemuksia. Toivon mukaan sellaisiin tilanteisiin emme enää koskaan ajaudu. Kuitenkin jokaisessa tilanteessa Suomi tekee itsenäisen päätöksen, onko mukana, ja voi toki syntyä joissakin olosuhteissa sellainen tilanne, jossa on pakko antaa apua naapurille, joka on unionin jäsen. Pitää muistaa kuitenkin, että tällaiset tilanteet ovat äärimmäisen harvinaisia, mutta toisaalta aina on kuitenkin yleinen avunantovelvoite. Se on aina syytä muistaa.

Kansainvälisen oikeuden periaatteet ovat kaikissa tapauksissa, kun tätä lakia sovelletaan, voimassa, ja kansainvälistä lakia sovelletaan, elikkä mitään villiä tilannetta tässäkään tilanteessa ei pääse syntymään. Tasavallan presidentti johtaa meidän ulkopolitiikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, elikkä tätä myöten tässäkin tapauksessa meillä on sovitut ja perustuslakiin kirjatut menettelytavat. Tältäkin näkökulmalta katsottuna tilanne on hyvässä hallussa ja siinä on sovitut menettelytavat, jotka Suomen eduskunta on hyväksynyt. Tämä laki täydentää näitä tilanteita oivallisesti.

Tapauksesta riippuen on Suomen eduskuntakin aina mukana joko valiokuntien käsittelyn kautta taikka sitten mahdollisena selontekona, jonka hallitus antaa eduskunnalle siten, että eduskunta voi asiasta keskustella ja sen mukaan tehdä päätöksiä, millä keinoin ollaan mukana. Tärkeää kuitenkin on huomata se, että eduskunnalla on aina joka tapauksessa jonkunasteinen rooli, ja sen parlamentaarisen katteen saaminen asioille on erittäin hyvä asia. Samalla kun eduskunta tulee osalliseksi näihin mahdollisiin kriisitilanteen keskusteluihin, jaetaan tietoa myös kaikille kansalaisille mahdollisesta tapahtuvasta tai päällä olevasta kriisistä.

Elämme hyvin epävarmassa maailmassa tänä päivänä, ja varautuminen on aina viisautta. Se ei ole mitään uhkailua eikä uhoa, vaan siihen sisältyy aina rauhallinen, hyvä harkinta ja ennen kaikkea demokraattisen päätöksenteon kaikki menettelyt, jotka on kirjattu Suomen perustuslakiin ja muihin lakeihin.

15.33 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Keskinäisen avun antamisen erillislaki on eduskunnalla käsittelyssä, ja pidän ihan hyvänä sitä, että hallitus eduskunnalle tämän lakikokonaisuuden on toimittanut. Tätä on vuodesta 2008 asti eduskunnassa odotettu, nyt lähes 8 vuoden ajan. Maailmanpoliittinen tilanne on tietenkin matkan varrella myös muuttunut ja kriisit ovat myös muuttaneet muotoaan, ja on hyvä, että erityyppisiin kriiseihin varaudutaan myös sitten lakia muuttamalla.

Hallituksen esitys kertoo myös sen, että EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuus kehittyy myös ajan mukana, ja valitettavaa on, että Ranskan iskujen käynnistämänä myös Euroopan unioni on tarkentanut omia avunantomenettelyitään. Uskon, että jo nyt, kun suomalaiset ovat jo antaneet Ranskalle apua, lainsäädännön uudistamisen jälkeen löydetään myös uusia keinoja laajemmin yhdistää humanitääristä ja sotilaallista apua niille maille, jotka apua tarvitsevat Euroopan unionin jäseninä.

Tänä kesänä hallitus antaa eduskunnalle ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon. Olisi tietenkin ollut toivottavaa — jos eläisimme maailmassa, jossa asiat etenisivät suunnitelmallisemmin — että ulko- ja turvallisuuspoliittinen selontekovaihe olisi ollut jo aikaisemmin ja siihen olisi voitu tuoda näitä elementtejä. Nyt marssijärjestys etenee toisinpäin: yksittäisten asioiden kautta implementoidaan omaan lainsäädäntöön asioita, jotka vasta jälkikäteen todetaan ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon osana.

Puolustuspolitiikkamme laaja perinne on ollut parlamentaarinen yksimielisyys meidän maanpuolustuksen keskeisistä kysymyksistä. Välillä tätä yksimielisyyttä on toki jouduttu koettelemaan puolin ja toisin. Mutta toivon, että sotilaiden lähettäminen avunannon nimissä perustuisi henkilöstöjärjestöjen käsityksen ja esityksenkin mukaan vapaaehtoisuuteen, ei pakkoon. Etsitään tästä sopiva malli.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain ja puolustusvoimista annetun lain 38 ja 38 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Keskustelu

15.36 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsillä olevassa lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi viimeksi vuonna 2008 laajemmin uudistettua Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa lainsäädäntöä. Muutosehdotukset koskevat upseerikoulutuksen kokonaisuuden järjestämistä, Maanpuolustuskorkeakoulun tiedepoliittisten tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen seurantaa, apulaisprofessorin ja apulaissotilasprofessorin virkanimikkeitä sekä Maanpuolustuskorkeakoulun dosenttien asemaa. Lisäksi esitykseen sisältyy joitain lähinnä lakiteknisiä muutosehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Upseerikoulutus koostuu sotatieteellisistä ja sotilasammatillisista opinnoista, jotka muodostavat yhdessä upseerikoulutuksen kokonaisuuden. Sotilasammatilliset opinnot suoritetaan tieteellisten opintojen rinnalla ja ne järjestetään pääosin puolustushaarakouluissa. Kokonaisuuden toimivuuden varmistamiseksi ehdotetaan, että vastuu sen ohjaamisesta ja yhteensovittamisesta siirrettäisiin Pääesikunnalta Maanpuolustuskorkeakoululle. Vastuu upseerikoulutuksen toteuttamisesta olisi näin kokonaisuudessaan Maanpuolustuskorkeakoululla, joka on käytännössä parhaassa asemassa hoitamaan tehokkaasti tutkinto-opintojen ja sotilasammatillisten opintojen yhteensovittamistehtävää. Ehdotuksen tavoitteena on näin sujuvoittaa upseerikoulutuksen järjestämistä.

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja antaa tutkimukseen ja alan parhaisiin käytäntöihin perustuvaa sotatieteellistä opetusta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Maanpuolustuskorkeakoulun tiedepoliittisten tavoitteiden asettamisesta. Muutosehdotuksen tavoitteena on, että Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellistä tehtävää kehitettäisiin, arvioitaisiin ja ohjattaisiin samoilla akateemisilla kriteereillä kuin yliopistoja. Näin osaltaan vahvistettaisiin Maanpuolustuskorkeakoulun ja siviilikorkeakoulujärjestelmän yhteistyön toimintaedellytyksiä sekä tieteellistä laatua ja vaikuttavuutta.

Tavoitteiden asettamisella myös tuettaisiin osaltaan Maanpuolustuskorkeakoulun vakiinnuttamista tasaveroiseksi osaksi valtakunnallista korkeakoulujärjestelmää. Käytännössä tavoitteista sovittaisiin kolmikantayhteistyössä puolustusministeriön, Pääesikunnan ja Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa. Pääesikunnan ja Puolustusvoimain komentajan tulosohjaussuhdetta Maanpuolustuskorkeakouluun ei olla muuttamassa.

Maanpuolustuskorkeakoulun arvioinneissa on useampaan otteeseen kiinnitetty huomiota siihen, ettei Maanpuolustuskorkeakoululla ole tarjota suunnitelmallista urapolkua tutkijoille. Esityksessä ehdotetaan, että Puolustusvoimiin luodaan uudet apulaisprofessorin ja apulaissotilasprofessorin virkanimikkeet. Ehdotetuilla viroilla luotaisiin uusi porras tieteellisen tutkimustyön ja opetuksen virkarakenteeseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä dosentin arvosta. Esityksessä ehdotan, että myös Maanpuolustuskorkeakoulu voisi jatkossa myöntää yliopistojen tavoin pätevyysvaatimukset täyttävällä henkilölle dosentin arvon. Dosentin arvo ei tosiasiallisilta vaikutuksiltaan poikkeaisi Maanpuolustuskorkeakoulun nykyisistä dosentuureista, sillä kyse olisi edelleen käytännössä vain nimikkeestä. Dosentin arvo kuitenkin selkiyttäisi dosenttien oikeusasemaa ja myös kuvaisi heidän tosiasiallista asemaansa Maanpuolustuskorkeakoulussa nykytilaa paremmin.

15.39 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensinnäkin ministerille asian esittelystä. Tiedän, että tunnette tämän asian varsin hyvin.

Pidän erittäin tärkeänä, että nyt lakiesityksessä ollaan sujuvoittamassa upseerikoulutuksen järjestämistä ja jatkossa ne tavoitteet määrittää Maanpuolustuskorkeakoulu Pääesikunnan sijaan. Tämä on varmastikin tärkeää opetuksen laadun kannalta, se on tärkeää riippumattomuuden kannalta, ja se on tärkeää myös sen kannalta, että tulevaisuudessa Maanpuolustuskorkeakoulusta valmistuva upseeristo on ajan haasteiden hermolla ja tietää ja saa sen kaiken tarvittavan uusimman osaamisen, joka tuolta maailmalta on haettavissa.

Maanpuolustuskorkeakoulun tulee jatkossakin olla tiedeyliopisto, ja pidän kyllä tärkeänä, että nyt, kun tätä yhteistyötä eri yliopistojen kanssa tiivistetään, voidaan luoda monipuolisia tutkijapolkuja, monipuolisia urapolkuja. Näin omaltakin kannalta voisi todeta, että tuosta koulusta valmistumalla voi päätyä jopa kansanedustajaksi ja sitä ennen kunnanjohtajaksi. Se on tärkeää, ja pidän myös tärkeänä, että upseerin pohjakoulutuksella voidaan jatkaa niitä opintoja myös muissa tiedeyliopistoissa ja siten täydentää sitä omaa osaamista.

Olisin ministeriltä kuitenkin vielä kysynyt, kun olette nyt paikalla, että millä tavalla nyt otetaan huomioon nämä vanhat tutkinnot, joita meillä tällä hetkellä maassa vielä on ja jotka eivät täysin nyt sitten tule vastaamaan tähän uuteen esitykseen: onko pohdittu sitten niiden muuntamista tätä nykyistä maisteri—kandidaatti-tutkintojärjestelmää vastaavaksi, koska olen ymmärtänyt, että nykyisellään se ei ole mahdollista?

Kun itsekin olen tuosta koulusta valmistunut vuonna 2004, niin itselläni on ainoastaan tämä upseerin ylempi korkeakoulututkinto, ja aikanaan todettiin, että ei ole mitään mahdollisuutta muuttaa sitä sotatieteiden maisterin tutkinnoksi. Tämän näen kyllä jollakin tavalla huutavana puutteena.

15.42 **Reijo Hongisto ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa upseerikoulutuksen järjestämistä, kehittää Maanpuolustuskorkeakoulun tutkijoiden urapolkumahdollisuuksia sekä yhtenäistää Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa sääntelyä yliopistoja koskevan sääntelyn kanssa. Muutos koskee lähinnä upseerikoulutuksen ylempiä tutkintoja ja niiden opettamista sekä opetushenkilökunnan tehtäviä ja virkoja. Esitys sisältää siten lähinnä vähäisempiä muutosehdotuksia, jotka koskevat Maanpuolustuskorkeakoulun toiminnan ja opetuksen ohjausta, tutkijauran kehittämistä, dosenttien asemaa ja muutamia luonteeltaan lähinnä lakiteknisiä muutosehdotuksia.

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtäviä laajennettaisiin siten, että Maanpuolustuskorkeakoulu vastaisi jatkossa upseerikoulutuksen kokonaisuudesta, sisältäen tutkintoihin kuuluvat opinnot ja niiden rinnalla suoritettavat sotilasammatilliset opinnot. Laajennus on mielestäni paikallaan, sillä on linjakasta, että kokonaisvastuu on yksissä käsissä.

Toisaalta uudistus säätää tiedepolitiikan ohjausta, sillä ehdotuksen mukaan puolustusministeriö asettaisi yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa Maanpuolustuskorkeakoulun tiedepolitiikan kannalta keskeiset tavoitteet sekä vastaisi tavoitteiden toteuttamisen seurannasta ja arvioinnista. Kolmikanta — puolustusministeriö, Pääesikunta, Maanpuolustuskorkeakoulu — on suoraviivaisessa sotilastoiminnassakin kannatettavaa väärinymmärrysten välttämiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys on mielestäni kannatettava, koska tiedepoliittisten tavoitteiden asettamisella tuetaan Maanpuolustuskorkeakoulun sotilaskoulutukseen liittyvien tehtävien sekä akateemisten tavoitteiden yhteensovittamista osana kansallista korkeakoulujärjestelmäämme. — Kiitoksia.

15.44 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien toiminnassa viime vuosina tehdyn uudistuksen jälkeen on luonnollista, että myös Puolustusvoimien sekä Rajavartiolaitoksen tarpeisiin koulutettavan henkilöstön koulutusta kehitetään. Uudistus selkeyttää Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa määrittämällä perusteet tieteellisten tavoitteiden määrittämiselle. Tämä vakiinnuttaa Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa maamme yliopistojen joukossa sekä turvaa korkeatasoisen tieteenalan tutkimuksen.

Lakiesitys varmistaa tieteellisen tutkimuksen toteutumista perustamalla uuden tutkijaportaan sekä sotilas- että siviilihenkilöille apulaisprofessorin virkoina. Näin luodaan Maanpuolustuskorkeakouluun muita yliopistoja vastaava urapolku tutkijoille. Mahdollistamalla tutkijan urapolku myös Maanpuolustuskorkeakoulussa lähennämme korkeakoulun toimintaa muiden yliopistojen kanssa sekä lisäämme mahdollisuuksia maanpuolustusalan tutkimukseen ja näin vahvistamme sen tieteellisen osaamisen ajan tasalla pysymisen. Maanpuolustustutkimuksen kehittäminen tuottaa tietoa myös turvallisuuspoliittiselle päätöksenteolle.

15.45 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ministeriä hyvästä esityksestä ja asiantuntevasta puheenvuorosta tähän esityksen taustaksi.

Pidän esitystä hyvänä, ja koulutuspoliittisesta näkökulmasta on mielestäni erittäin tärkeää, että tässä pyritään yhtenäistämään sotatieteiden opintoja muun korkeakoulu- ja tutkintojärjestelmän kanssa entisestään. Bolognan prosessista lähtienhän meillä on ollut tavoitteena yhtenäistää meidän tutkintorakennetta. On hyvä, että meidän tutkintojärjestelmässä akateemisia tutkintoja entisestään yhtenäistetään myös sitten korkeinta maanpuolustusopetusta myöten.

Pidän myös hyvänä tätä tavoitetta, että yhtenäisemmät tutkijan urat voisivat olla mahdollisia. Se edistää sotatieteellistä tutkimusta ja on muutenkin tavoitteena, kun laajemmin katsotaan meidän tiedepolitiikkaa. Nythän on niin, että myös muilla korkeakoulusektoreilla tämä tutkijan urien katkonaisuus on nähty ongelmana, ja uskoisin, että meidän maanpuolustusta kyllä edistää myös, että mahdollistetaan entistä yhtenäisemmät ja tiiviimmät tutkijanurat myös siellä Maanpuolustuskorkeakoulun puolella.

Pidän tätä esitystä koulutuspoliittisesti tärkeänä. Meidän tulee huomioida, että meillä on myös siirtymiä muusta akateemisesta koulutuksesta jonkun verran sinne maanpuolustuskoulutuksen puolelle. Monet saattavat suorittaa ensin muun akateemisen tutkinnon ja sitten vielä sotatieteiden tutkinnon, ja siinäkin mielessä on tärkeää, että nyt tällä hallituksen esityksellä sitten tuodaan nämä sotatieteiden tutkinnot entistä tiiviimmäksi osaksi muuta akateemista maailmaa ja tutkinto- ja urapolkua.

15.47 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsillä on erittäin hyvä esitys. Tämäkin on niin sanottua, voisiko sanoa, ei nyt normien purkua mutta ainakin koulutuspolkujen ja maanpuolustuskorkeakoulutuksen sujuvoittamista siinä mielessä, että on kuitenkin ollut tiedossa, että on ongelmia näitten varsinaisten työtehtävien ja tämän koulutuksen yhdistämisessä, kun tätä poikkeuksellista upseeritutkintoa suoritetaan. On hyvä, että tämä ohjaus nyt sitten menee yhdelle taholle tältä osin.

Se, mikä on myös tärkeää, on se, että kun Maanpuolustuskorkeakoulu on kuitenkin yliopistotoimintaa ja se on ollut erillinen toimija ja se on myös varmasti näkynyt sitten tieteen tekemisen puolella, että yhteistyö muitten tieteenalojen kanssa ei ole ollut riittävällä tasolla, niin nyt tätä Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa siltä osin vahvistetaan. Myöskin sa-

malla tavalla, niin kuin tässä edustaja Honkonen toi esiin, tutkijoilla on ollut ongelmia muualla yliopistosektorilla mutta myös maanpuolustussektorilla, ja on hyvä asia, että tutkijoille nyt mahdollistetaan sujuvampi urapolku, voi edetä siellä puolella, ja tämä palvelee myös tieteellisiä tavoitteita ja tarkoitusta.

Tästä dosentin arvosta vielä sanoisin, että on hyvä, että tässäkin kohden myös tunnustetaan, että kyse on tosiaankin nykyään arvosta, arvonimestä, eikä mistään varsinaisesta työtehtävästä. Tässäkin tämä asia sitten selkeytyy tältä osin Maanpuolustuskorkeakoulun puolella.

Mutta hyvä esitys, ja kannatan vahvasti.

15.49 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa sääntelyä yhtenäistetään muiden yliopistojen sääntelyä vastaavaksi, vaikka yliopistolaki ei koskekaan sitä. Kun Maanpuolustuskorkeakoulua arvioidaan samoilla akateemisilla kriteereillä kuin muita yliopistoja, niiden välinen yhteistyö helpottuu.

Toivottavasti tämän uudistuksen jälkeen käytännön opintojen sujuvuus, kurssien aikataulutus ja kokonaisuuksien suunnittelu sujuu entistä paremmin. Tällä hetkellä opintojen laajuus vaihtelee opiskelijan aselajista ja opintojen järjestäjästä riippuen, ja tämä asettaa opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan. Tämä pitää ehdottomasti korjata, ja on pidettävä huoli, että tällä lakiesityksellä on myös voimaan tullessaan toivottu vaikutus tähän.

On hyvä, että Maanpuolustuskorkeakouluun tulisi muutoksen myötä myös tutkijoiden urapolku. On erittäin hyvä, että tutkijoiden asema turvataan nykyisten koulutusleikkausten jaloissakin, ja pidän hyvänä, että myös dosenttikäytäntö yhtenäistetään muiden korkeakoulujen kanssa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä ministeri Niinistö, olkaa hyvä, 2 minuuttia.

15.50 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia myönteisestä vastaanotosta tälle hallituksen esitykselle. Minulla on ainoastaan yksi kommentti, nimittäin edustaja Kärnän kysymykseen Maanpuolustuskorkeakoulun vanhempien tutkintojen huomioimisesta. En suoraan sanoen osaa vastata tähän kysymykseen, mutta jos sopii, niin otan asiasta selvää ja toimitan teille kirjallisesti erikseen vastauksen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 74/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

15.51 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys edistää hallituksen kärkihankkeisiin kuuluvaa digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentamista sekä sujuvoittaa säädöksiä, ja osaltaan on tietenkin kyse myöskin edellisen lainsäädännön päivittämisestä.

Kun on kyse digitaalisista palveluista ja sähköisten palveluiden järjestämisestä, niin on tärkeää huomioida nämä esteettömyysratkaisut, erityisesti kun on kyse järjestelmistä, jotka voivat sujuvoittaa ja joustavoittaa kansalaisten käyttämiä palveluita. Esteettömyys digitaalisissa palveluissa on ihan yhtä tärkeää kuin esteettömyys rakentamisessa. Hyvin suunniteltu on vahva pohja toimivalle, sujuvalle rakenteelle, ja tämä on syytä muistaa myös kaikessa digitaalisen ympäristön rakentamisessa, jotta kansalaiset ottavat nämä sähköiset palvelut, kuten sähköisen tunnistamisen ja sähköisen allekirjoituksen, omakseen ja arkipäiväiseksi tavaksi ja jotta palvelut toimivat sujuvasti ilman niin sanottuja portaikkoja. Näiden sähköisten palveluiden osalta myös esimerkiksi näkövammaisille on mahdollista varta vasten suunnitelluilla apuvälineillä palveluiden käyttö, mutta se on mahdollista vain, jos se on huomioitu jo näitä suunnitteluja tehdessä elikkä siinä suunnitteluvaiheessa. Olisinkin kysynyt ministeriltä: miten näitten sähköisten palveluiden esteettömyys on tässä hallituksen esityksessä ja tässä suunnitteluvaiheessa erityisesti otettu huomioon?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle Uzbekistanin kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 6/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Ensin päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 6/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä pöytäkirjasta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 45/2016 vp tarkoitetun pöytäkirjan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 45/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Pöytäkirjan ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain 6 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 6/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 47/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 18/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 8/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.54 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Esitän lakia hylättäväksi vastalauseen mukaisesti.

15.54 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Taavitsaisen tekemää hylkäysesitystä.

15.54 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa puhemies! Riittävien ja yhdenmukaisten postipalveluiden varmistaminen koko maassa on nyt ja tulevaisuudessa valtion tehtävä. Esitetty lakimuutos antaisi yksityisten yhtiöiden vapaasti poimia parhaat palat markkinoilta ja ajaisi yleispalveluvelvoiteoperaattorin syvempään ahdinkoon. Lakiuudistuksen toisessa vaiheessa ei jäisi enää muuta mahdollisuutta kuin lakisääteisten postipalveluiden karsinta tai niiden varmistaminen veronmaksajien varoin. Tässä skenaariossa voidaan kysyä, onko valtion tehtävä mahdollistaa yksityisten yhtiöiden liiketoiminta verovaroin. Mielestämme ei. Postilain uudistamisessa olisi käsiteltävä alaa kokonaisuutena ja arvioitava, millä toimilla kilpaillut markkinat ja riittävät, laadukkaat postipalvelut saadaan kestävästi sovitettua yhteen kaikille kansalaisille. Tästä syystä ihmetellään, miten hallitus näkee yleispalvelun tulevaisuuden ja kansalaisten yhdenmukaiset palvelut.

Edellä olevan perusteella kannatan, että eduskunta hylkää hallituksen esitykseen 18/2016 sisältyvän lakiehdotuksen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Moldovan yhteistä ilmailualuetta koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 9/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Ensin päätetään liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön LiVM 9/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 51/2016 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 51/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Jordanian hašemiittisen kuningaskunnan välisen Euro-Välimeri-ilmailusopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 52/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 10/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Ensin päätetään liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön LiVM 10/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 52/2016 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 52/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Israelin valtion hallituksen välisen Euro-Välimeri-ilmailusopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 11/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Ensin päätetään liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön LiVM 11/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 53/2016 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 53/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 4/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 96/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 5/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 31/2016 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain 8 §:n ja ammattikorkeakoululain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 4/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.5.2016 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain, valmisteverotuslain, sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.5.2016 pidettävään täysistuntoon.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 11.5.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola